GEÇİTLER ve SINIRLAR

*2015 yılında açılan son sınır kapısı ALİBAŞ-GELDİR kapısıdır. (Gürcistan)

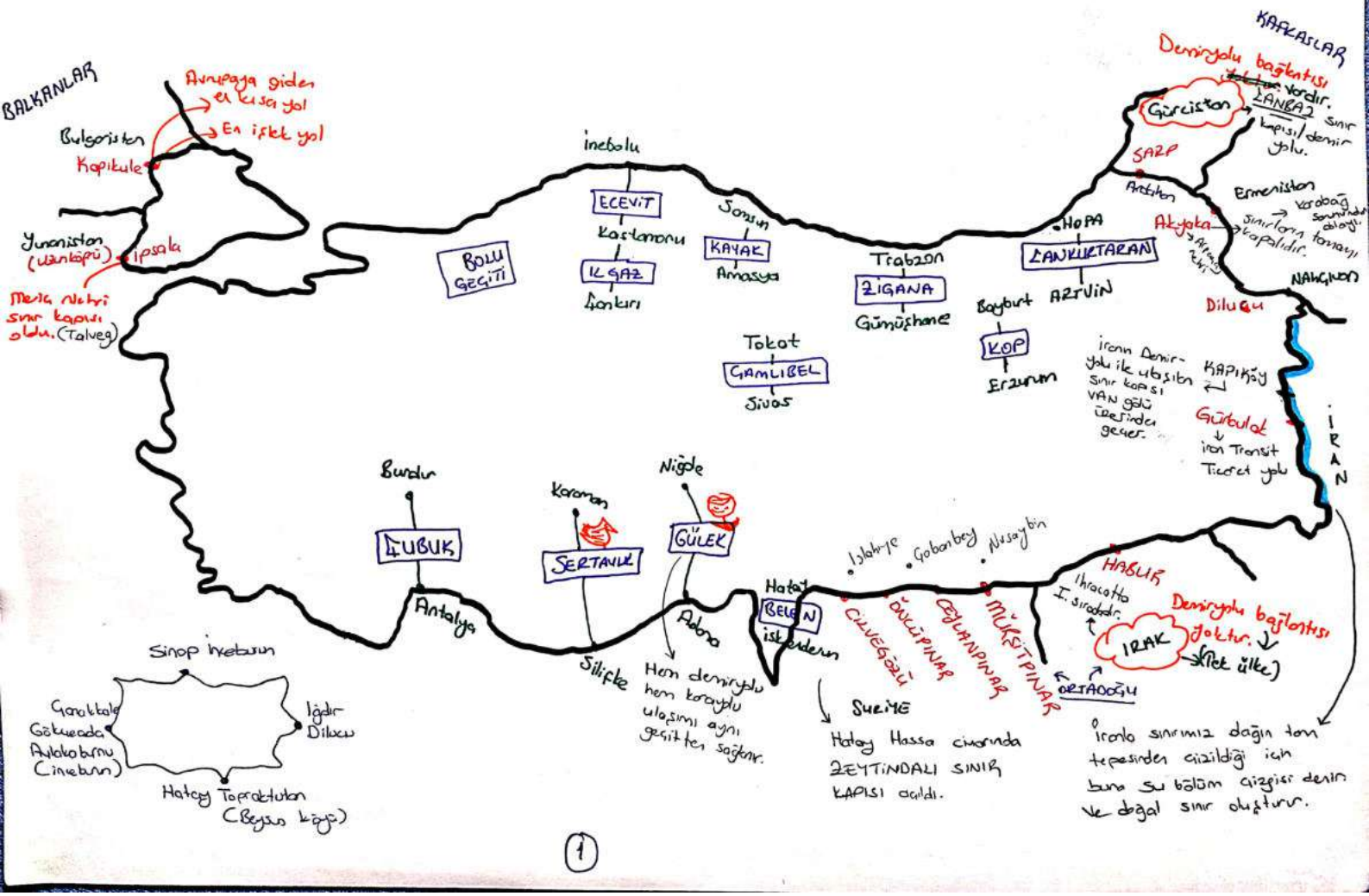

Scanned by CamScanner

42-36=6

111 x 6 = 666 km

Tr'nin kuzey güney uzanlığı

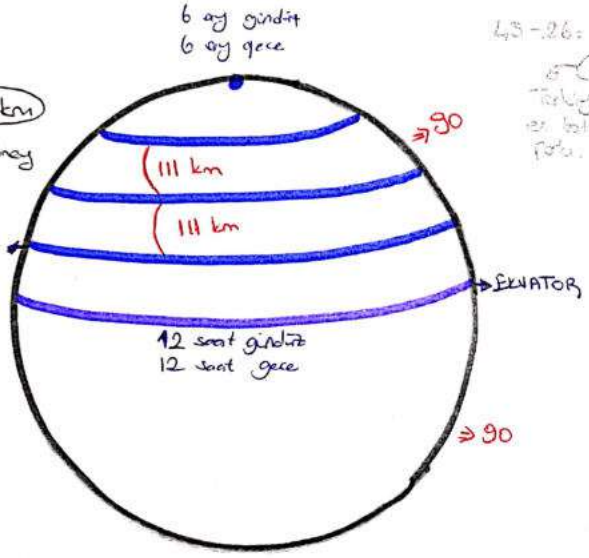

43-26=19 x 4

=76 dk

Türkiye'nin en doğusuyla en batısı arasındaki saat farkı.

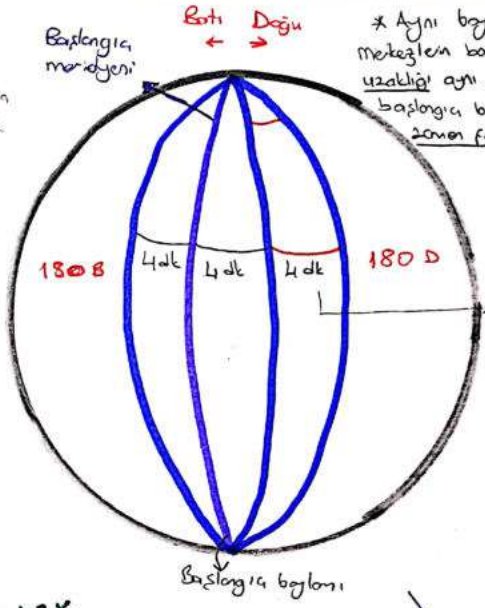

* Aynı boylam üzerindeki merkezlerin başlangıç boylamına uzaklığı aynı değildir. Ancak başlangıç boylamı ile arasındaki zaman farkı aynıdır. (4 dk)

Her boylam arasındaki 4 dk'lık sabit zaman farkına AÇISAL HIZ denir.

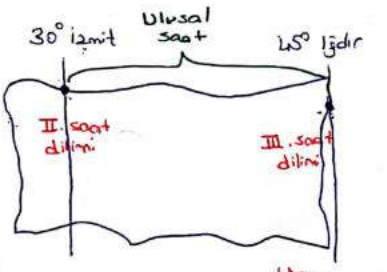

KIŞ
Geri saat

YAZ
İleri saat

Doğuda yerel saat daima ileridir.

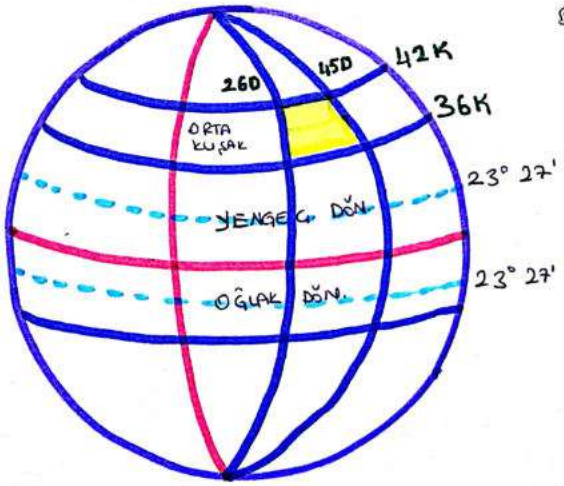

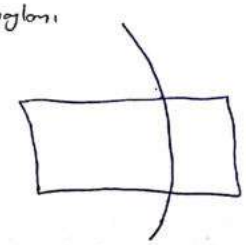

Aynı boylam üzerinde;
Kuzeyde olanda YAZIN
Güneyde olanda KIŞIN
güneş daha erken doğar.

Scanned by CamScanner

DAĞLAR

Peribacalarının oluşumunda;
- Akarsular
- Rüzgârlar
- Volkanizma
- Çılış Bitkiler etkilidir.

- Kıvrım ve kırık dağların oluşumu
"ALP HİMALAYA DAĞ OLUŞUM SİSTEMİNİN BİR PARÇASIDIR."

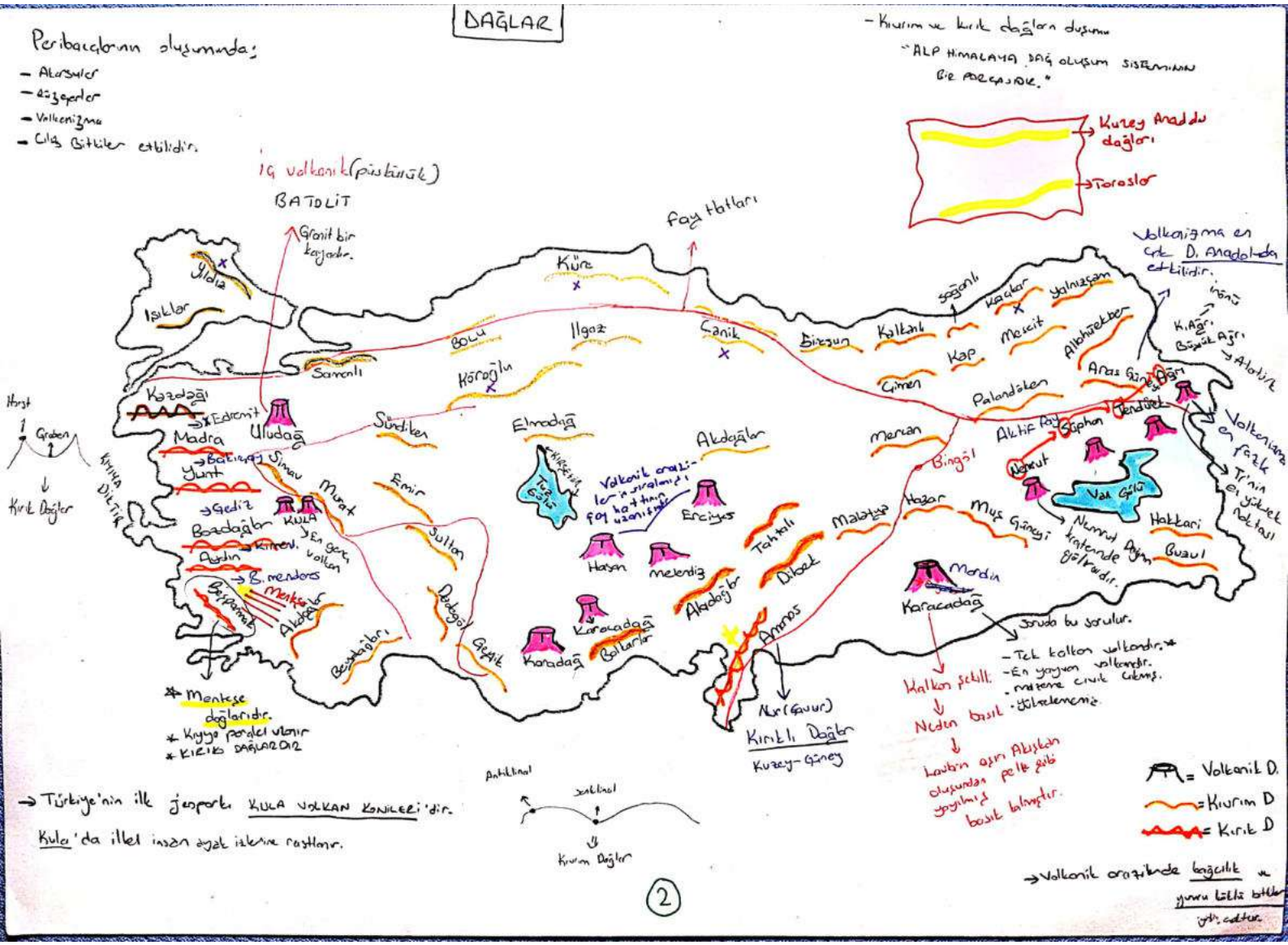

→ Türkiye'nin ilk jeoparkı KULA VOLKAN KONİLERİ'dir.
Kula'da illegal insan ayak izlerine rastlanır.

→ Volkanik oluşumlarda bozgırlık ve yuvarlak bitkiler yetişmektedir.

Scanned by CamScanner

PLATOLAR → PLATFORMA ÇIKMAK

★ Çevresine göre yükselmiş kalan düzlük. Akarsular tarafından yarılmıştır.

★ Türkiye plato sayısının fazla olmasının temel nedeni, "4. zamanda meydana gelen epirojenik hareketler" dir.

↑ Platoların yaygın olma sebebi

OVALAR KIYILARDA, PLATOLAR İÇ KISIMDA yer alır.

AŞINIM PLATO

Çatalca Kocaeli → En alçak (yaşlı)
→ En gelişmiş
→ En nüfuslu plato

VOLKANİK PLATO

Erzurum Kars Ardahan
→ Yaz yağışlı
→ En yüksek
→ Çayır
→ Büyükbaş mera hayvancılığı (Allah'a emanet hayvancılık) :)

★ Türkiye'de yükseklik: en fazla dan platolardır.

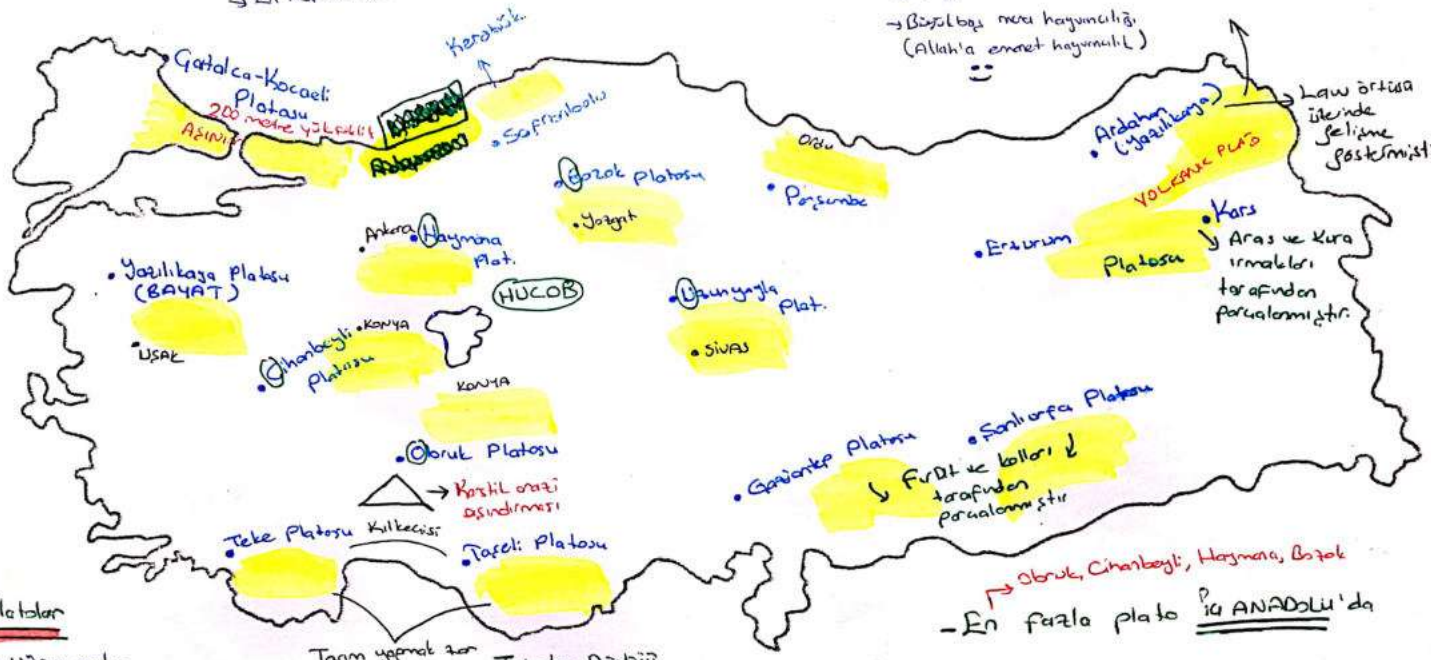

Karstik Platolar

Akdeniz
★ Nüfus azdır.
★ Tarım gelişmemiştir.
★ Kıl keçisi yaygındır.
★ Akdeniz'de bulunur.
★ Sadece suya dayanıklıdırlar.

Tarım yapmak zor
Ticaret yapmak zor

Tabaka Düzlüğü (Yatay Duruşlu)

- Bozok
- Haymana
- Cihanbeyli → Konyadaki gübreler dağılır
- Obruk
- Yazılıkaya (ege)
- Ankara
- Urfa

- Tahıl tarımı
- Küçükbaş hayvan
- Bozkır

- En fazla plato İÇ ANADOLU'da → Obruk, Cihanbeyli, Haymana, Bozok
- En az plato KARADENİZ'de

Scanned by CamScanner

OVALAR

* Genesine göre alcak düzlüklerdir.
* Yüzeyi alüvyonlarla kaplıdır.
* Akarsu tarafından derinlemesine parçalanmamış düzlüklerdir.

→ Özellikleri ⇒ Önemli tarım ve yerleşme alanlarıdır.

*** - Akarsu ve göl tortularıyla kaplı oldukları için çok verimli ovalar.
- Yakın çevrelerinde sulamada kullanılabilecek akarsuları vardır.
- Tarımsal açıdan büyük önem taşırlar. (OVANIN MANTIĞI :))
- Ovalarda genellikle taşınmış toprak olduğu için organal tarımlar vardır.
- Su ve yeraltı suyu fazladır.
- Sayıca en fazla Ova Tektonik Ovadır.

- Yer kabuğu hareketlenerek düşen çukur alanlarda meydana gelen ovalara TEKTONİK OVA denir.

* İç ovalar deniz seviyesinden yüksekte olduğu için fiziki haritalarda sarı ve kahverengi ile gösterilir.

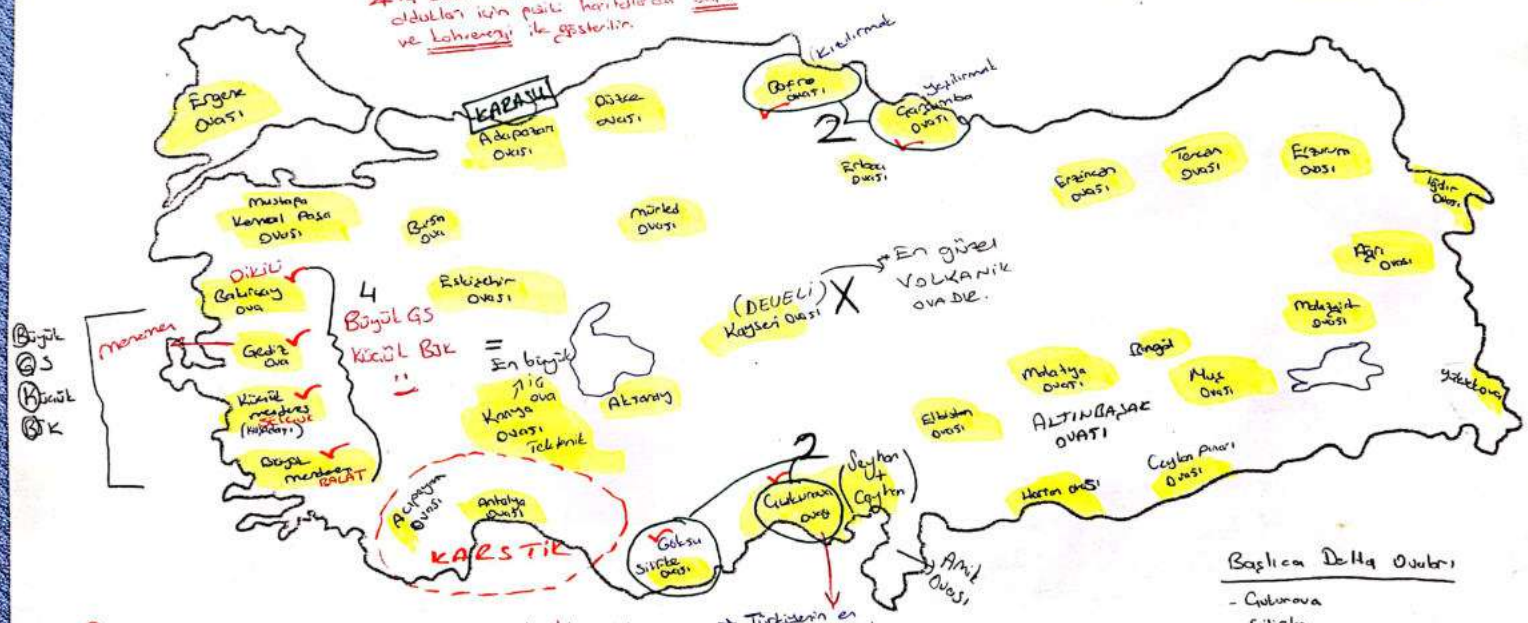

* Türkiyenin en büyük delta ovasıdır.

- Akarsuyun taşıdığı materyalleri denizde biriktirmesiyle oluşan ovalara DELTA OVASI denir.

- Polye gibi büyük karstik çanaklarda meydana gelen ovalara KARSTİK OVA denir. (TAKKEM :))

* Fizik: haritalarda Ovalar açıkça, Platolar sarıyla gösterilir ifadesi yanlıştır.!!!

Başlıca Delta Ovaları
- Çukurova
- Silifke
- Bafra
- Çarşamba
- Karasu
- Menemen
- Balat
- Kuşadası → Selçuk
- Dikili

Scanned by CamScanner

TÜRKİYENİN ANA FAY KUŞAKLARI

- Volkanik Depremler Türkiye'de görülmez. Ancak aktif volkan yoktur.

↓ 3. zamanda oluştu. (TERSİYER)

Odak derinliği ile yıkıcılık ve hasar ters orantılıdır. Ne kadar derinde yıkıcılık ve hasar o kadar azdır.

KAF = Bingöl Karlıova'da başlar. SAROS körfezinden batıya gider.
→ En şiddetli depremlerin olduğu yer

DAF = Bingöl Karlıovadan başlar. Hatay'dan Güneye gider.

BAF = Ege'nin Kırık sistemidir. Çok sayıda ova bulunur.
↳ Fay sayısı fazla
↳ Boyu kısa

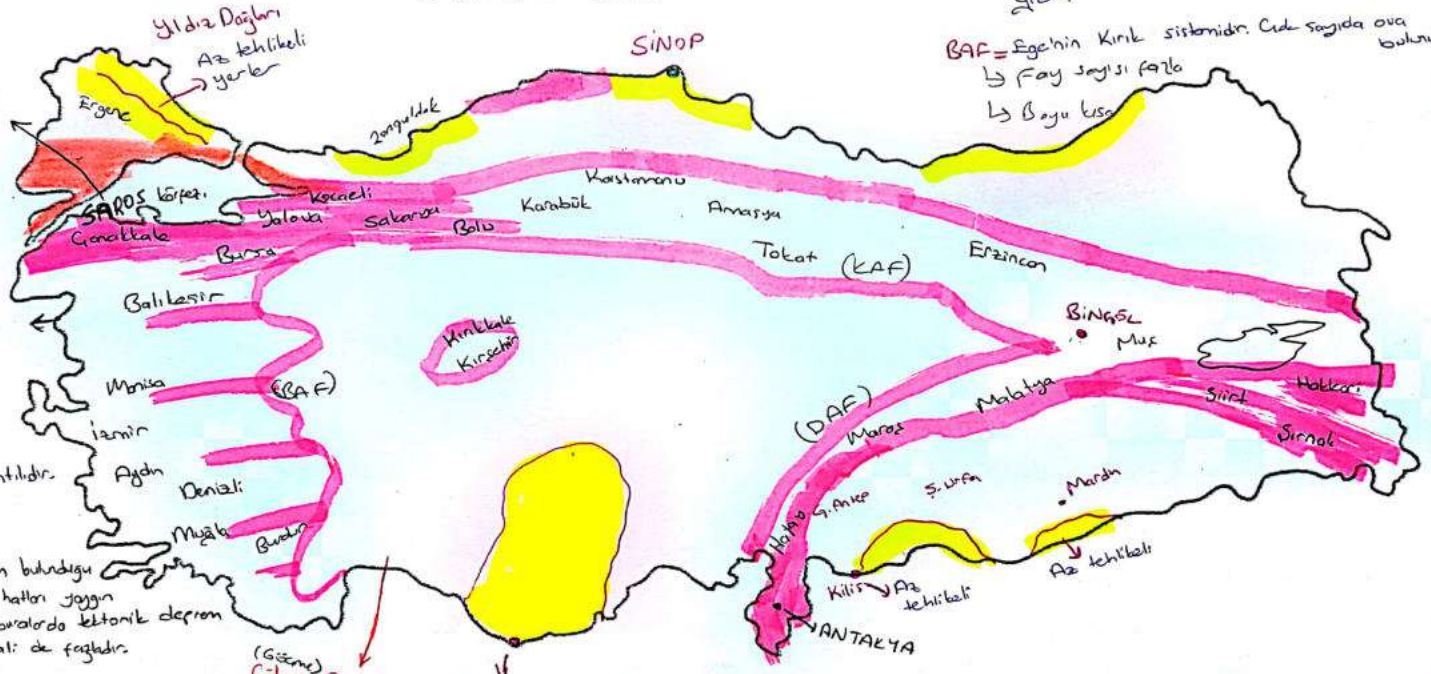

Ege'de sık deprem görülür. Ama yıkıcı değildir. Küçük fay hatları ile deprem boyu doğru orantılıdır.

Kırıklı dağların bulunduğu yerlerde, fay hatları yaygın olduğu için burlarda tektonik deprem görülme ihtimali de fazladır.

Tektonik Deprem
↓
fay hatlarında meydana gelen enerji salınımlarıdır. Etki alanı geniştir. Yaygındır.

(Göçme) Çökme Depremler
→ Etki alanı dardır.
→ Kırsal arazide olsun.

En tehlikesiz yer
Anamur Burnu ile Tuz Gölü arası yerdir.

1. dereceden bölgeler

* Nükleer santrali tehlikenin az olduğu yere kurulacak.
- SİNOP
- Turgalı / Mersin

Scanned by CamScanner

TÜRKİYE'NİN VOLKANİK ARAZİLERİ

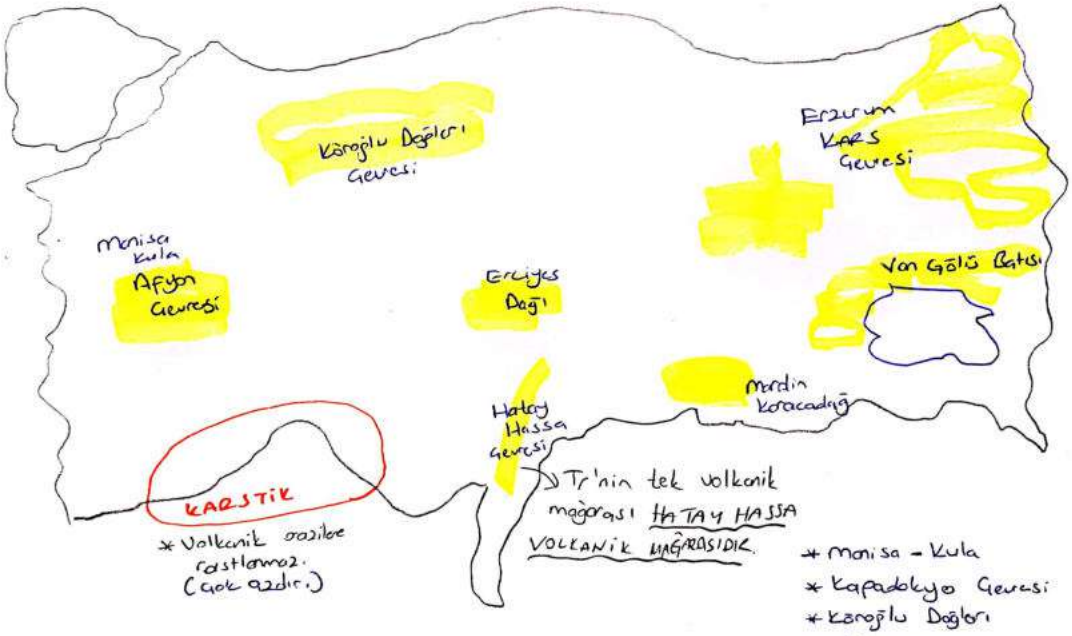

* Volkanik arazide rastlanmaz. (Çok azdır.)

Tr'nin tek volkanik mağarası HATAY HASSA VOLKANİK MAĞRASIDIR.

* Manisa - Kula
* Kapadokya Cevresi
* Köroğlu Dağları
* Hatay Hassa
* Van Gölü Cevresi
* Erzurum Kars
* Karacadağ - Mardin - Diyarbakır

Volkanik arazilerde Bağcılık ve yonca bitkileri yaygındır.

Scanned by CamScanner

BARAJLAR / KÖRFEZLER

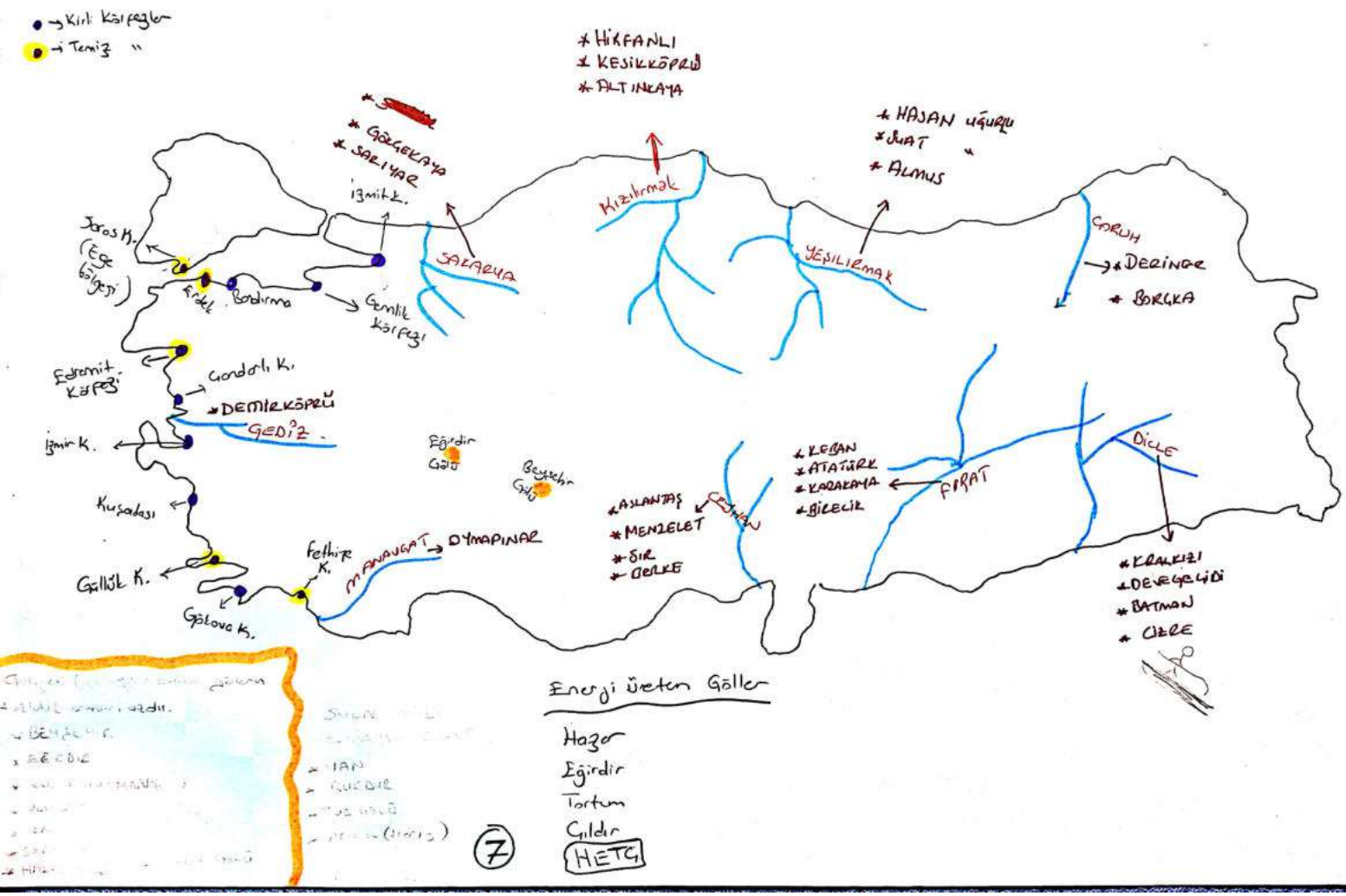

Scanned by CamScanner

AKARSULAR

Kapalı havzalar oluşunu gölün büyüklüğüyle ilgili değildir.
VAN GÖLÜ - Tuz gölü > Hareketleri
Göller yerinin oluşumu > karstik arazi varlığıyla ilgilidir.

Ulaşım yapılamaz. Nedeni:
↳ Geniş oluşumludur. Bu nedenle rejimleri düzensiz, akımları düşük ve yatak eğimleriyle akım hızının farklı olmasıyla ortaklar
* Kısa bağlı olmasıyla ibik değildir.

Akarsu akımını etkileyen faktörler
- Yağmur, kar, buharlaşma (sıcaklık)
Eğim, Bitki örtüsü
Yatağın geçirimliliği etkiler

Akarsu rejimi: Bir akarsuyun yıl içinde akımındaki değişime denir.
↳ yağmur suyu, kar suyu, buzlanmaları, göller ve kaynak suları belirler
↳ Bu rejimi etkileyen en önemli faktör İKLİM'dir

Kaynağını dışarıdan (Bulgaristan)dan alır.

BULGARİSTAN
Tr-Yunan sınırını oluşturur.
Ege'ye Suları en kirli akarsu
Yunanistan
MERİÇ
Marmara
Saros Körfezi (En kısa körfez, kendi kendini yenileyen)
Bakırçay
Susurluk
Gediz
Küçük Menderes
Büyük Menderes
Dalaman Çayı
Aksu
Yırsüne kaybolur tekrar çıkar.
Karstik kaynaklardan beslendiği için yılı boyu akım düzeyidir.
Yaz aylarında kurumaktır.
Karayak
Aymanır Barajı
Göksu
Seyhan
Ceyhan
Tuz Göl
Sakarya
En çok bölgede akan akarsu (İç bölgeden gelir.)
Kaynağı
Sakarya
Filyos
Kızılırmak
* Tr sınırları içerisinde en uzun ırmak
Yeşilırmak
Sivas
Karasular
Keban
Atatürk B.
Kaynakları Akdeniz Bölgesi dışındadır.
En büyük hidroelektrik potansiyeli
Debisi en yüksek (Fırat'la su takatir.)
FIRAT
* Tr'de içte ve dışta toplam en uzun boya sahiptir.
Dicle
Zap Suyu
Şattülarap
Basra Körfezine dökülür.
Asi
Lübnan Suriyeden gelir.
Kaynağını dışarıdan alır.
Tr'de ulaşım ve taşımacılığın yapılan tek akarsu.
BALTIN
En düşükli rejimler
Tr'nin en yüksek SETLİ BAZALTI'dır.
- Rafting yapılır.
- Kaynağını Tr'den alır. Yırt dışından Karadeniz'e dökülür.
Gürcistan
Deniz Bk.
Borçka B.
KURA
Çıldır G.
Kars Yakınlarında
Ermenistan
Nahçıvan
Nahçıvan Özerk Bölgesi
Tr-Ermeni Nahç.-İran Bölgesi sınırını oluşturur.
ARAS
İRAN
IRAK
SURİYE
Çoruh
* En hızlı akan akarsularımızdır.
Hazar Denizi
En kısa akarsuyu

Akarsuyun su topladığı / beslediği alana HAVZA denir.

AÇIK H.: Karadeniz, Marmara, Akdeniz Ege, Basra
Büyük kısmı

KAPALI H.: VAN GÖLÜ (En büyük kapalı havza)
TUZ GÖLÜ
GÖLLER BÖLGESİ
- HAZAR DENİZİ*
- ACIGÖL
- ARAS-KURA

Açık deniz veya okyanuslara suların göndermedikleri için kapalı havzadır.

BASRA (IRAK) körfezine dökülenler
- FIRAT - DİCLE (Zap suyu)

Hazar Denizine dökülenler
- ARAS - KURA

7

AKARSUYUN ÖZELLİKLERİ
- Ortalama yükselti farkı ve yer şekilleri engebelidir.
- Akış hızı, aşındırma gücü, hidroelektrik potansiyeli fazladır.
- Denge profilindeki vadiler
- Debi (akım (su miktarı)) azdır.
- Rejimleri düzensizdir.
- Ulaşım ve taşımacılığa uygun değildir.
- Yatak eğimi fazladır.
- Enerji üretimi ve sulamada, rafting'de yapılır.
- Kırıklık yüksektir.*
- Balıkçılık, tarım suyu yapılır.
- Boyları kısadır. Havzaları açıktır.
- Genellikle doğu-batı yönlü (doğu'ya paralel) uzanır.
- Akdeniz ikliminde iken yağmur suyuyla beslenir.
- Kaynağını iç kısımlardan ve dağlardan alan akarsular, daha çok kar ve buz suyuyla beslenir.

Scanned by CamScanner

KIYI ŞEKİLLERİ

Faleş = D. Karadeniz
(Yoklar) B. Karadeniz
Antalya
-Yıldız Dağları

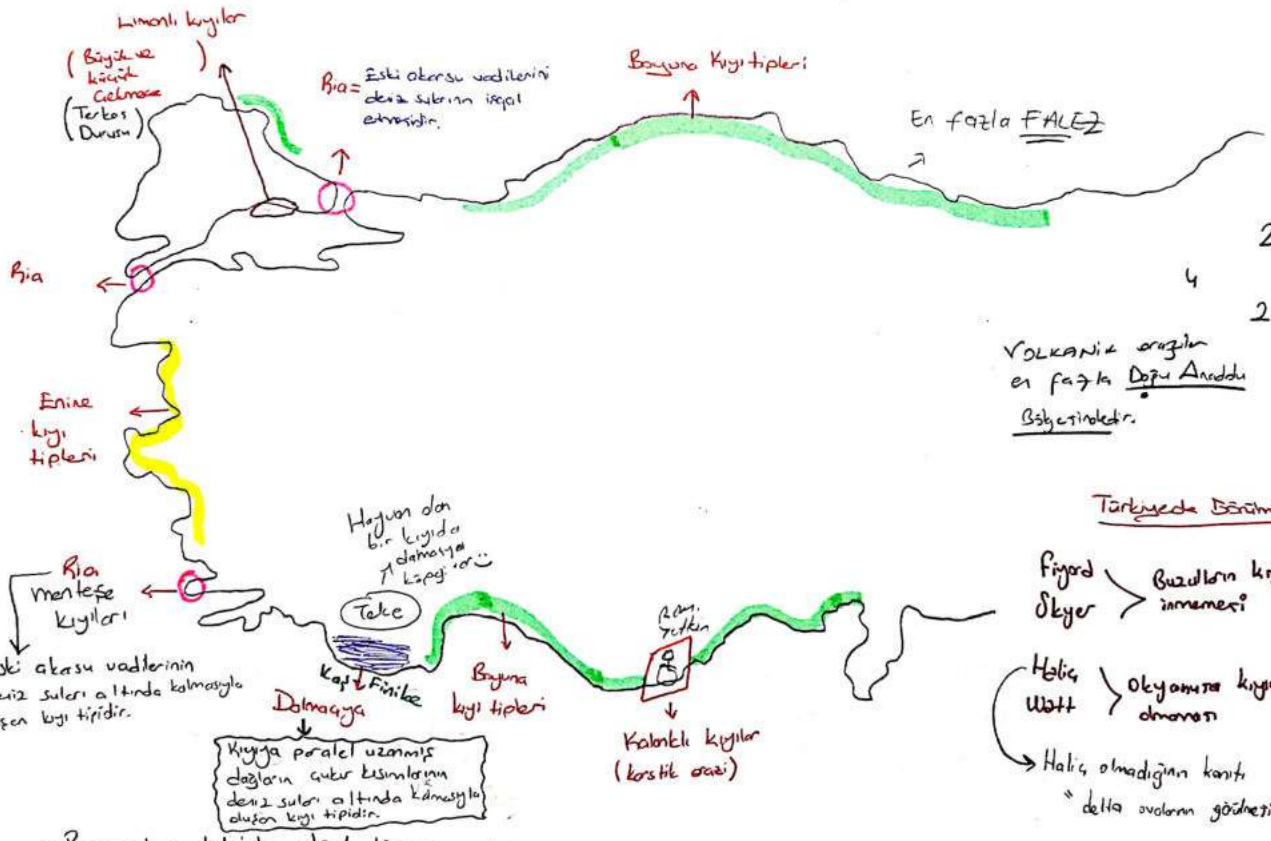

2
4
2

Faleş yoktur. Çünkü burası ovadır. DELTA vardır.

VOLKANİK arazilerin en fazla Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Türkiyede Görülmeyenler

Fiyord, Skyer > Buzulların kıyıya inmemesi (Enlem)

Haliç, Watt > Okyanusa kıyımızın olmaması (Göreceli)

→ Haliç olmadığının kanıtı "delta ovalarının görülmesidir."

- Boyuna kıyı tiplerinde doğal limanlar azdır.

Scanned by CamScanner

BASINÇ VE RÜZGARLAR

Basınç: Havanın zemine uyguladığı güçtür.
Yüksek Basınç → soğuk hava / Hava alçalır.
Alçak Basınç → sıcak hava / Hava yükselir.

Yüksek basınçtan Alçak basınca doğru akar.

→ Nemlilik sıcaklık farkının az olmasına, Kurallık " " fazla olmasına neden olur.

→ Bak. özelliğinde unutulmması gereken ülkenin her yerinde aynı etkiyi göstermesidir.

(K) ARA YEL Yağış bırakır.

(Y) ILDIZ

(P) POYRAZ kritipi soğuk (Gündoğusu)

İZLANDA DİNAMİK AB (YAĞIŞ) → Kış mevsiminde etkilidir. Kışların ılık ve yağışlı geçmesine neden olur.

(Balkanların Gözü Yaşlıdır)

Gerçek sıcaklıklar indirgenmiş Sıcaklık oranı çok çok azdır.

Bağıl Nem En fazla

Kışın etkili olur. Kışlar çok soğuk ve kısmen kar yağışlı geçer. Don ve ayaz olusunu fazladır.

← SİBİRYA TERMİK JB (AYAZ DON)

Dağ Yamaç Yağışları (orografik)

YEREL RÜZGARLAR KAYP SOKAK

Kışın Doğu Anadolu üzerindeki soğuk hava Bitlis ve Rize dağlarını aşarak Doğu Karadeniz kıyılarının sıcaklığını arttırır.
- Rize'nin bir makroklima olmasının nedenlerinden birisi FÖN RÜZGARI'dır.

Konveksiyonel (Yükselim)

Doğu Anadolu'da ilk baharda "KIRKIKINDI" denir.

Konveksiyonel Yağış

(Yazın) Maksimum Nem En fazla

Cephesel Yağış (Frontal)

Sıcak

Soğuk

- Baktığımız yamaç oturmaya daha elverişli olandır. Bakım tarafına

Yaz mevsiminde etkilidir.

ASOL DİNAMİK YB (TÜM TÜRKİYE SICAK VE KURAK)

Serin, kuru, Karadeniz'e yağışlı hava getirir.

(D) DOOS →

Sıcak ve yağış getirir.
- Ilımlaştırıcı etki eder.
- Kış aylarında kentlerin erimesine neden olur.
- Deniz üzerinden geldiği için yağışlara neden olur.

Mutlak Nem En fazla

(K) IBLE

Sıcak ve Nemli Rüzgar Yağış bırakır.

* KONVEKSİYONEL YAĞIŞ KARASAL YAĞIŞTIR.

(IRAK) BASRA TERMİK ALÇAK BASINÇ

(MUSON İKLİMİNE BAĞLI) GAMUR YAĞAR..

Yazın özellikle Güneydoğu Anadolu'ya etkilerse sıcaklığı ve kuraklığı arttırır. Muson rüzgarına bağlıdır.

Denizler üzerinden ← (S) AMYELİ (KEŞİŞLEME) geldiği için yağış bırakmaz.

- Güldan esen sıcaklığı ve kuraklığı arttırır Nazgar.

(9)

* Yağışların çoğunluğu Cephesel'dir.

Scanned by CamScanner

TÜRKİYE'NİN İKLİMİ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Mikro İklimler (Küçük İklimler)

- Rize'de turuncgil yetiştirmesi → Fırıncıyım
- Artvin (Yusufeli)'de zeytin → Kışlar ılık yazlar kurak
- Iğdır'da pamuk yetiştirmesi → Çevresine göre ılıcak ve kurak
- Akdeniz'de muz yetiştirmesi → Kış ılıklığı
- Karadeniz'de çay yetiştirmesi → Yıl boyu yağış - yıkanmış toprak

İklim çeşidi en fazla Marmara'dır

TRAKYA yarımadası

Kırklareli = Karadeniz

Edirne = Karasal (Ergene)

Tekirdağ = Akdeniz

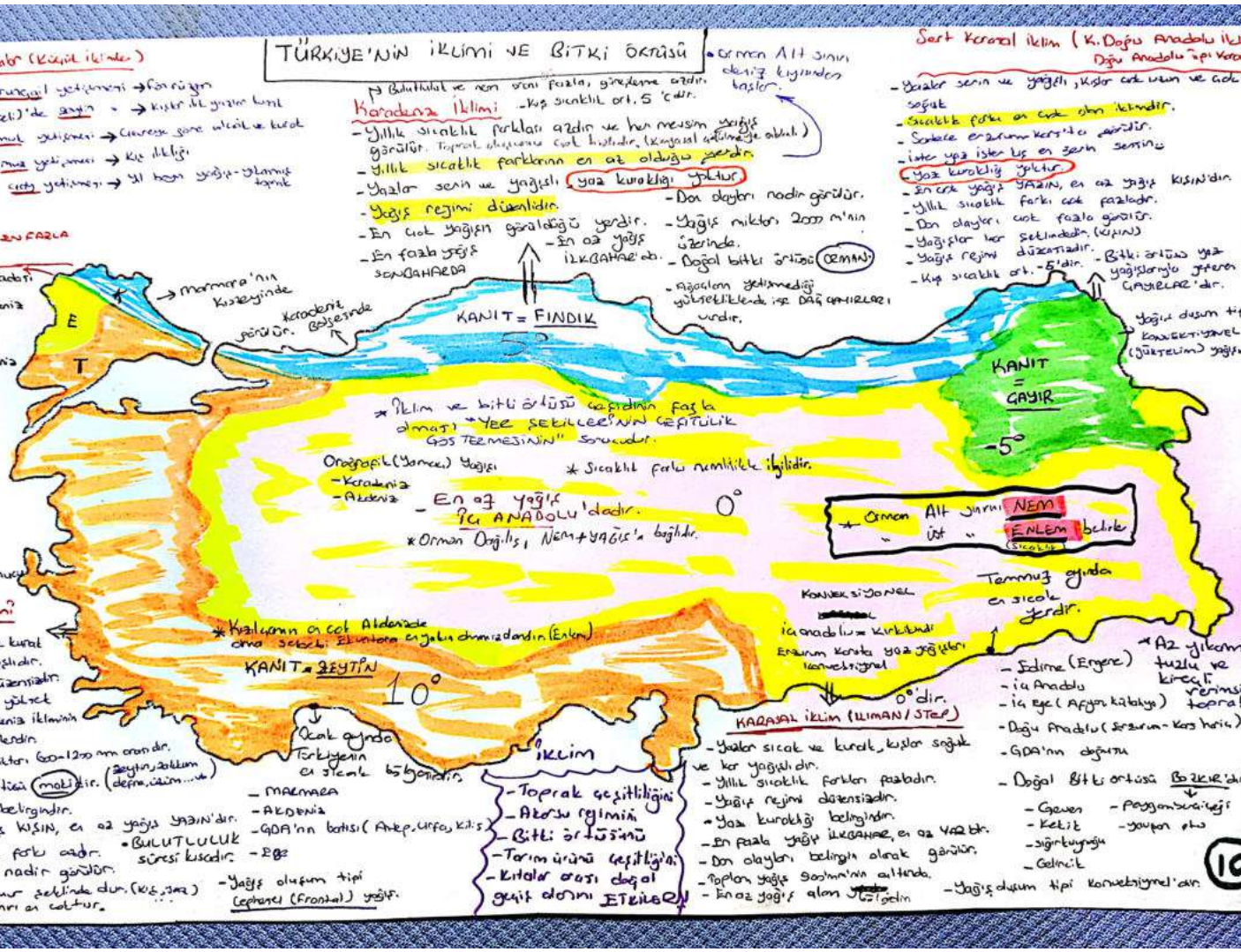

Marmara'nın Kuzeyinde Karadeniz Bölgesinde görülür.

Karadeniz İklimi

- Bulutlulık ve nem oranı fazla, güneşlenme azdır.
- Kış sıcaklık ort. 5 °'dir.
- Yıllık sıcaklık farkları azdır ve her mevsim yağış görülür. Toprak oluşumu çok hızlıdır. (Kimyasal aşınmaya elverişli)
- Yıllık sıcaklık farklarının en az olduğu yerdir.
- Yazlar serin ve yağışlı, (yaz kuraklığı yoktur)
- Yağış rejimi düzensizdir.
- En çok yağışın görülmediği yerdir.
- En fazla yağış SAMSUN'DA
- En az yağış İLKBAHAR'da.
- Don olayları nadir görülür.
- Yağış miktarı 2000 m'nin üzerinde.
- Doğal bitki örtüsü ORMAN'dır.
- Ağaçların yetişmediği yüksekliklerde ise DAĞ ÇAYIRLARI vardır.

Ormanın Alt sınırı deniz kıyısından başlar.

Sert Karasal İklim (K. Doğu Anadolu İklimi, Doğu Anadolu İçi Karasal)

- Yazlar serin ve yağışlı, Kışlar çok uzun ve çok soğuk
- Sıcaklık farkı en çok olan iklimdir.
- Sadece Erzurum-Kars'ta görülür.
- İster yaz ister kış en serin sezondur.
- Yaz kuraklığı yoktur
- En çok yağış YAZIN, en az yağış KIŞIN'dır.
- Yıllık sıcaklık farkı çok fazladır.
- Don olayları çok fazla görülür.
- Yağışlar kar şeklindedir. (KIŞIN)
- Yağış rejimi düzensizdir.
- Kış sıcaklık ort. -5°'dir.
- Bitki örtüsü yaz yağışlarıyla yetişen ÇAYIRLAR'dır.

Yağış oluşum tipi KONVEKTİYONEL (yükselim) yağışlıdır.

İklim çeşidi en fazla Marmara'dır

TRAKYA yarımadası

Kırklareli = Karadeniz

Edirne = Karasal (Ergene)

Tekirdağ = Akdeniz

★ İklim ve bitki örtüsü çeşitlinin fazla olması "YER ŞEKİLLERİNİN ÇEŞİTLİLİK GÖSTERMESİNİN" sonucudur.

Orografik (Yamaç) Yağışı
- Karadeniz
- Akdeniz

★ Sıcaklık farkı nemlilikle ilgilidir.

- En az yağış İÇ ANADOLU'dadır.

★ Orman Dağılışı, Nem + Yağış'a bağlıdır.

★ Ormanın Alt sınırı NEM, ★ Ormanın Üst sınırı ENLEM (Sıcaklık) belirler.

Orta kuşak sonucu

AKDENİZ İklimi

- Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır.
- Yağış rejimi düzensizdir.
- Ocak ayında en yüksek sıcaklıklar, Akdeniz iklimin etkili olduğu yerlerdir.
- Yıllık yağış miktarı 600-1200 mm arasındır.
- Doğal bitki örtüsü maki'dir. (Zeytin, Erkek, defne, ıtır... vb.)
- Yaz kuraklığı belirgindir.
- En fazla yağış KIŞIN, en az yağış YAZIN'dır.
- Yıllık sıcaklık farkı azdır.
- Don olayları nadir görülür.
- Genellikle yığınlar şeklinde olur. (Kış, yaz ...)
- Ormanın üst sınırı en çoktur.

★ Kıyıların en çok Akdeniz'de olma sebebi: Ekvatora en yakın olmasıdır. (Enlem)

KANIT = ZEYTİN

Ocak ayında Türkiye'nin en sıcak bölgesidir.

- BULUTLULUK süresi kısadır.
- Yağış oluşum tipi Cephesel (Frontal) yağış.

- MARMARA
- AKDENİZ
- GDA'nın batısı (Antep, Urfa, Kilis)
- Ege

Temmuz ayında en sıcak yerdir.

KONVEKSİYONEL

İç Anadolu = Kırıkkale

Erzurum-Kars'ta yaz yağışları konvektiyonel

★ Az yıkanmış tuzlu ve kireçli verimsiz toprak.

- Edirne (Ergene)
- İç Anadolu
- İç Ege (Afyon Kütahya)
- Doğu Anadolu (Erzurum - Kars hariç)
- GDA'nın doğusu

- Doğal Bitki örtüsü BOZKIR'dır.
  - Geven
  - Kelek
  - Sığırkuyruğu
  - Gelincik
  - Peygamberçiçeği
  - Yaprak otu

- Yağış oluşum tipi Konvektiyonel'dir.

İklim

- Toprak çeşitliliğini
- Akarsu rejimini
- Bitki örtüsünü
- Tarım ürünü çeşitliliğini
- Kıtalar arası doğal geçit olmamı ETKİLER!

KARASAL İklim (İLIMAN / STEP)

- Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır.
- Yıllık sıcaklık farkları fazladır.
- Yağış rejimi düzensizdir.
- Yaz kuraklığı belirgindir.
- En fazla yağış İLKBAHAR, en az YAZ'dır.
- Don olayları belirgin olarak görülür.
- Toplam yağış SAMSUN'un altında.
- En az yağış alan İç Anadolu'dur.

0°'dır.

Scanned by CamScanner

GÖLLER

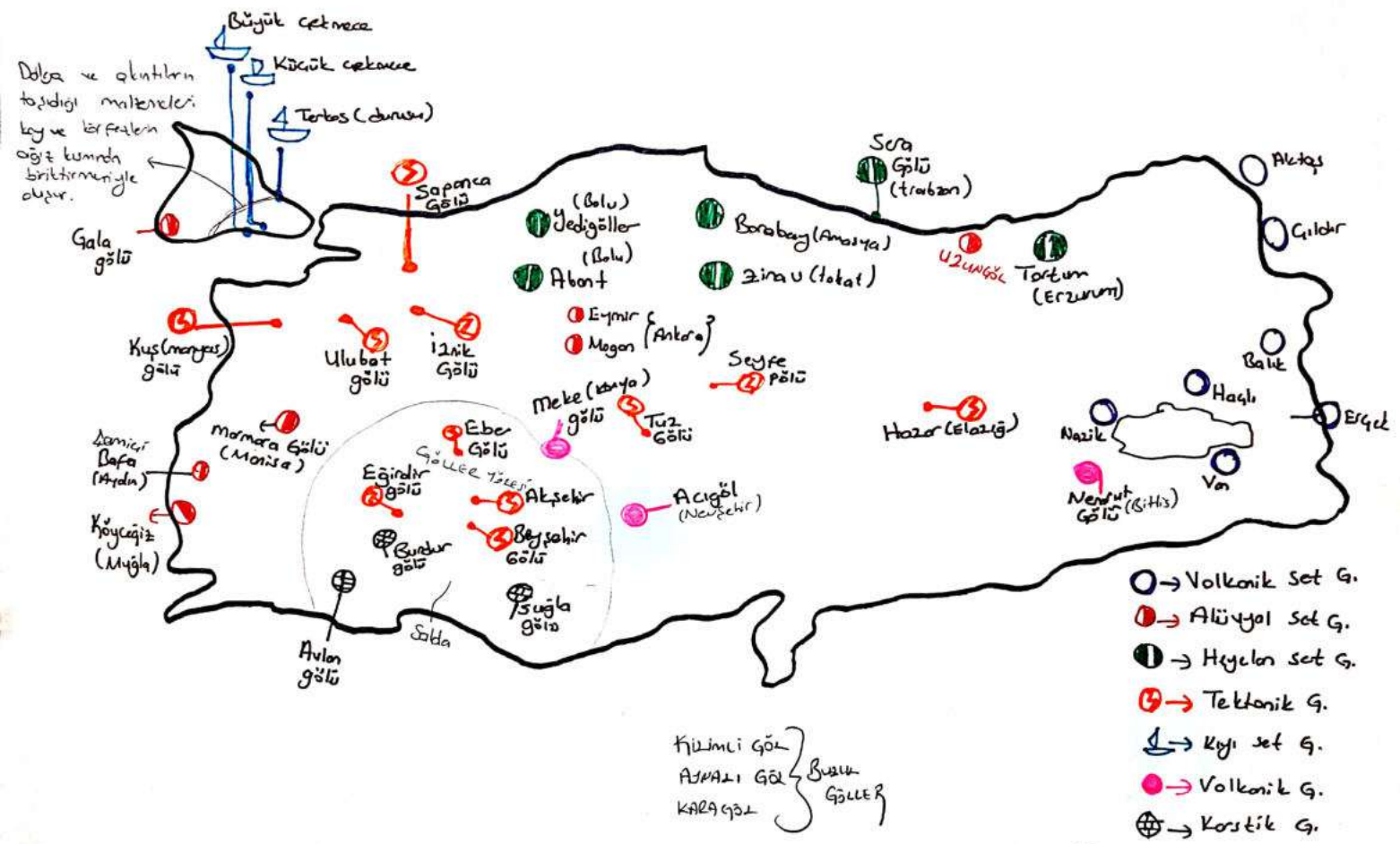

Scanned by CamScanner

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ

Tektonik Göller

HAKETSİN BU

H Ozan
A Kşehir
K uşgölü
E ber
T uz Gölü
S apanca
İ znik
N Burdur
B eyşehir
U lubat

Yer kabuğundaki kırılma ve kırılmalar sonucu oluşur.

Volkanik Göller

MANNGA

M eke Tuzlası
A cıgöl
N arlıgöl
★ N emrut
G ölcük
A

Buzul Göller

GÜ KIM KANKA

B uzul
U ludağ (Karagöl)
K ackar
İ kikoyak
M ercan
K ilimli
A yvalık
N
K aragöl
A ladağlar

Karstik Göller

KASKTAK

K estel
A vlan
S alda
K izören
T imraş
A
K aragöl

SET GÖLLERİ

Volkanik Set Göller

[redacted] BEHGENT

B alık
E rçek (Van)
H acılı
G ıldır
E
N azik
T

Sönmüş yanardağ eğimlerindeki kraterlerde, kaldera larda veya maarlarda oluşur.

Heyelan Set Göller

TA"Ş"YE

T ortum
A bant
S era
Y edigöller
e

- Zirve
- Bonabey

Alüvyal Set G.

ÇEKIM

G omiç
E ymir
Köyceğiz
⋮
M ogan

Kıyı Set Göller

DIKAB

D urusu
K ücük Çekmece
A kgöl
B ütük Çekmece

Yapay Baraj Gölleri

KAHKAHA KOD "B"

K EBAN
A tatürk
H irfanlı (Kızılırmak)
K oralaya
A lmus
H asan Polatkan
A
K emer
O ymapınar
D emir Köprü
B. Menderes

FIRAT

Karma Yapılı Göller

V Kovada
V Eğirdir
V Van Gölü

Kaldera Gölü = Volkanik arazilerde yaygındır.

Scanned by CamScanner

TOPRAK ÇEŞİTLERİ

Vertisoller → Türkiye'nin sol tarafı
- Kalsimorfik, Kalsiyum Karbonatlı toprak
- Batı bölgelerinde vardır
- Trakya'da yaygındır
- Ağırlığı tarımdır.
- Anadolu'da TAŞDOĞMAZ toprak denir. Özmen Toprak, Kastanyem T.

Podzol Topraklar (Zonguldak, Sinop)
- Batı Karadeniz toprakları
- Nemli soğuk bölge toprakları
- Kül rengi toprak
- İğne yapraklı ağaçlar

Kireçsiz kahverengi orman topr.

Kahverengi Orman Toprakları
- Doğu Karadeniz'de yaygındır.
- Humusca zengindir.
- Yıkanma fazladır.
- Toprak asitce zengindir.
- Nemli ve yağışlı
- Tuz ve kireç az

Kireçsiz orman
- Yıkanma çok

Gerçek Topraklar: Zonal toprakların en verimlisidir.
- Kırmızı topraklar denir.
- Dünyanın en humuslu topraklarıdır.
- Tarımda ise yoğunca, ünlü iklim bitkidir.
- Çayır altında humuslanmalar, yağış çok
- Yarı nemli iklim
- Soğuktur.

Alüvyal
Alüvyal
İğne yapraklı ağaç
Yağış farkı
Kireçli orman
- Yıkanma az
ERZURUM
KARS

Toprak çeşidinin fazla olmasının sebebi
- İklim çeşidi
- Anakayanın çeşitlenmesi
- Dış kuvvetler

Kimyasal Çözülme
- Sıcaklık farkı az
- Bazen yer de yağış
- Toprak oluşumu hızlı.

Kahverengi Step
- Yıkanma azdır, toprak açık
- Toprak kireç ve tuz fakirdir.
- Organik madde yönünden fakir.

Aradaki farkı yağış farkı'dır.

Tecea Rasa
Alüvyal
Alüvyal
Alüvyal
Alüvyal

Fiziksel (Mekanik) Çözülme
- Sıc. farkı fazla
- Karsal yerde yaygın
- Toprak oluşumu yavaş.

Kestane Rengi Step
- Yıkanma fazla, toprak koyu
- Tuz ve kireç azdır.
- Yıllık yağış 500mm'den fazladır.

Halomorfik
Tuzlu toprak
Tuz gölü çevresi

Zeytin, zakkum, defne kesiş bölgesi

Mutlaka kattık kayaç olduğunu bil.

Alüvyal

Bil = 13 parça

Terra Rosa : Akdeniz
- Kırmızı renkli Akdeniz topraklarıdır.
- Topraklar demir oksitce zengindir.
- Verimsizdir.
- Gübreleme ile verimli olurlar.
- Dikili tarıma yaygındır.
- Kırsal'ı üzerindedir.
- Kireçsizdir, su geçirir.
- Kalker tabakaları daha çok Akdeniz'de görülür.

Alüvyal Toprak → Taşınmış toprak
- Deltalarda yaygındır.
- Oldukça verimlidir.
- Kolay işlenir
- Yoğun tarım yapılır.

* Akarsular tarafından taşınıp biriktirilen malzemeye denir.

→ İç bölgelerdeki vardır.

Zonaldir.

- Buzulların taşıyıp biriktirdiği topraklara **Moren Toprakları** denir.
- **Kolüvyal toprak** = Dağlık ve volkanik arazilerin üzerindeki kumlu ve taşlı topraklardır. Dağ ve plato yamaçlarında görülür.

Regoseller = Kumlu topraklar
- Ağır, ince

Laterit topraklar = Doğu Karadeniz kıyıları

* Kumlu ve tüflü topraklara Nazlıcar, Göğüp cevrisi (diğer isimleri)
- En yaygın toprak grubu **Zonal toprakler**'dir.
  → İklim ve anakayanın hakkında bilgi verir.

13

Scanned by CamScanner

TÜRKİYENİN BİTKİ VARLIĞI

ENDEMİK TÜRLER
* ispir meşesi (Yozgat)
* Kazdağı kökneri
* Datça hurması
* Sığla ağacı (Muğla)
* Kasnak meşesi

* Orman alt sınırı NEM (YAĞIŞ)
Orman üst sınırı ENLEM belirler.

• Bitki örtüsünün oluşmasında temel etken İKLİM dir.
↳ Bozkır
↳ Orman
↳ Maki

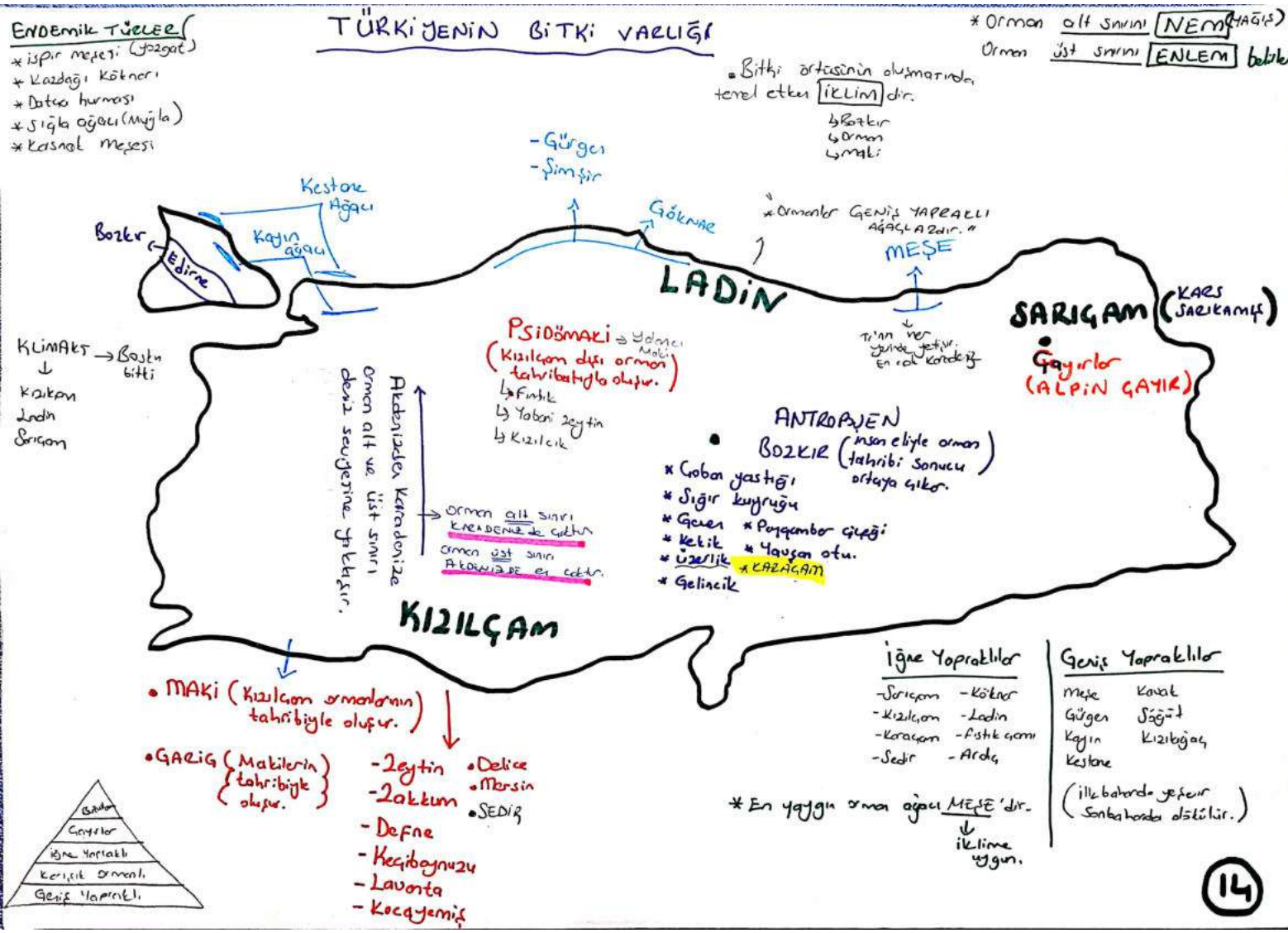

İğne Yapraklılar	
-Sarıçam	-Köknar
-Kızılçam	-Ladin
-Karaçam	-Fıstıkçamı
-Sedir	-Ardıç

Geniş Yapraklılar	
Meşe	Kavak
Gürgen	Söğüt
Kayın	Kızılağaç
Kestane	

(ilk baharda yeşerir Sonbaharda dökülür.)

* En yaygın orman ağacı MEŞE'dir.
↓
İklime uygun.

Scanned by CamScanner

— NÜFUS DAĞILIŞI —

→ seyrek nüfuslu
→ sık nüfuslu

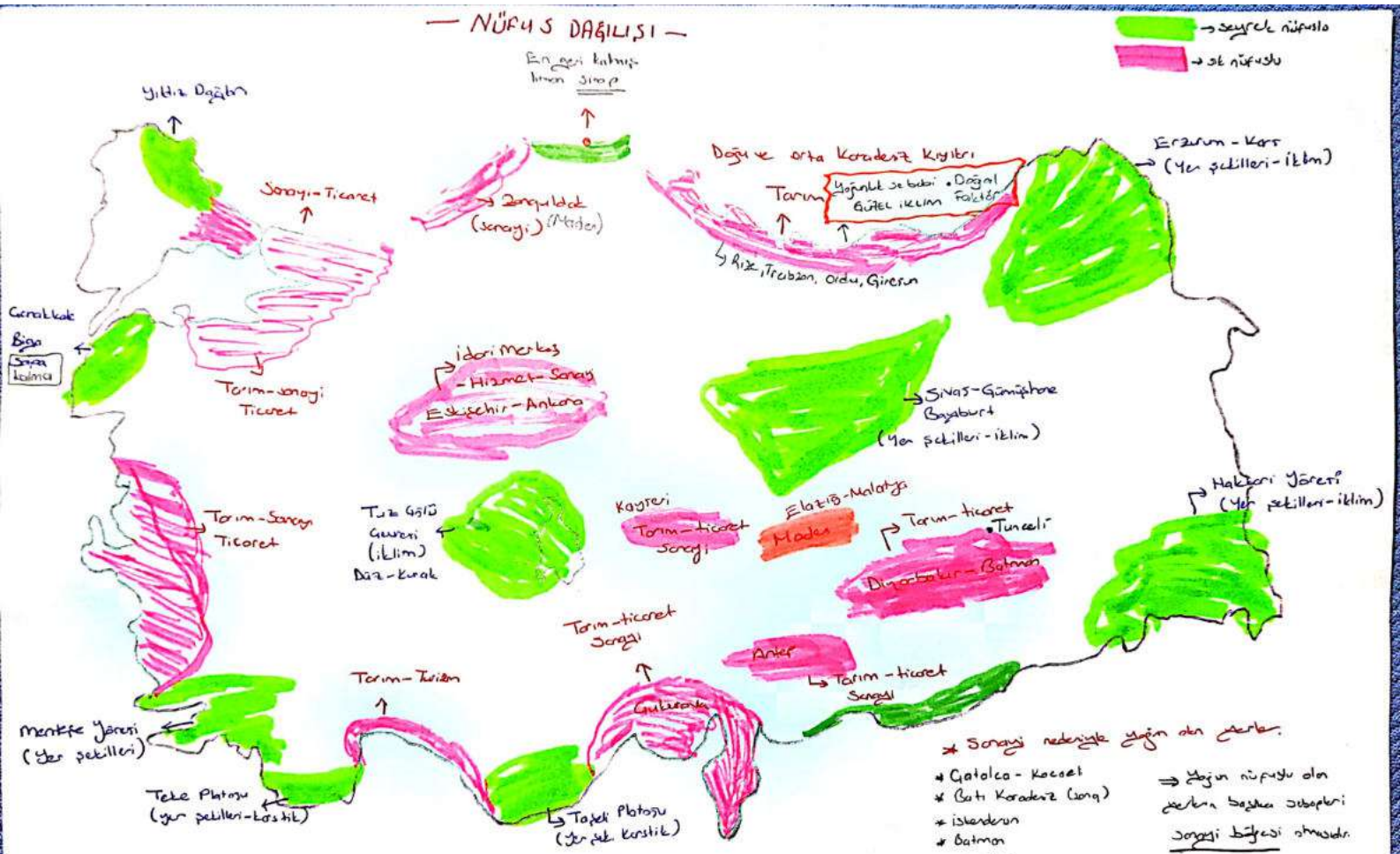

* Sanayi nedeniyle yoğun olan yerler.

* Gatolca - Kocaeli
* Batı Karadeniz (Sanayi)
* İskenderun
* Batman
* Kırıkkale
* Gaziantep
* Eskişehir
* Kayseri
* Ankara çevresi

⇒ Yoğun nüfuslu olan yerlerin başlıca sebepleri sanayi bölgesi olmasıdır.

- Kıyıların seyrek olma sebebi ENGEBE'dir.
- İç kesimlerin " " " KÖTÜ İKLİM ve KURAK olmasıdır.

Madencilik = Zonguldak, Batman, Soma - Tavşanlı, Afşin - Elbistan, Yatağan

Scanned by CamScanner

Nüfus Artış Hızı Grafiği

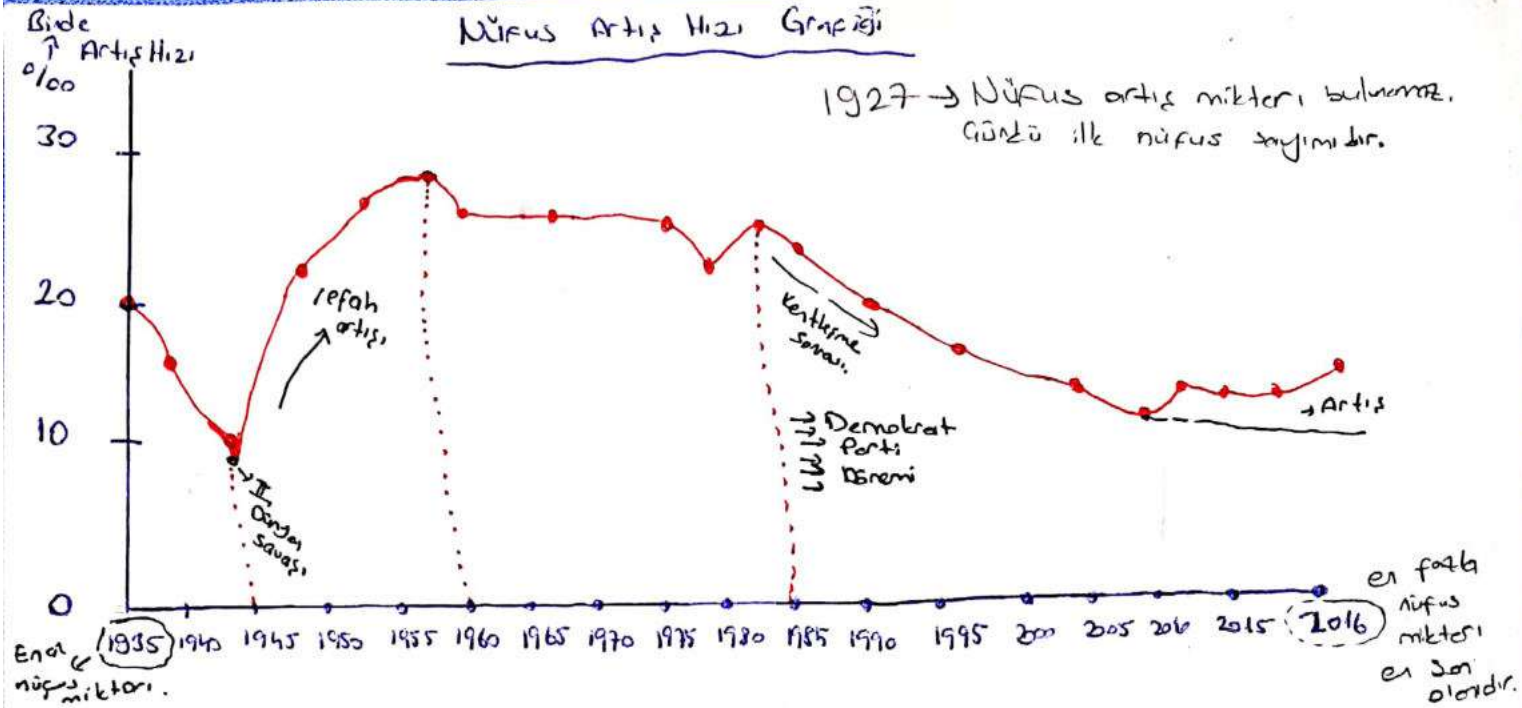

* 1927-1960 arası dönem resmi politika NÜFUS ARTIRMA POLİTİKASIDIR.
  - ↳ Anayasa madalya takılmış.
  - ↳ Yurt dışından gelenler YBL ve Gümrük vergisinden muaf tutuldu.

* 1940-45 arası dönem en az artış olmuştur. ‰ 10. (II. Dünya Savaşı)
  - ↳ Erkeklerin askere alınması ↳ sağlık koşullarının bozulması
  - ↳ Evlilik çağı nüfusunun olmaması ↳ ölümlerin artışı
  - * 1945 - Tarıma önem verildi. MARSHALL YARDIMLARI Makineleşme geldi.

* 1955-1960 arası dönem en çok artış olmuştur. (REFAH ARTTI)
  - ↳ Ekonomik kalkınma (Köy yolu yardımı) ↳ Huzur, toplu artış ↳ savaş bitmiştir. *
  - ↳ 1950'lerde Kırdan kente göç hareketleri başladı. ↳ Tarımda alan genişledi (Makineleşme)

* 1960-2011 arası dönem resmi politika NÜFUS AZALTMA POLİTİKASIDIR.
  - ↳ 1960 Darbesi → Dış yardımları reddettik

* 1960'ta DPT (DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI) kuruldu. → (AİLE PLANLAMASI)
  - ↳ Azaltmanın bir unsurudur * Artışta planlama olmaz!
  - ↳ Nitelik arttı.

* 1985 kentleşme % 50'yi geçti → Kent nüfusu kır nüfusunu geçti. → Eğitim artışı → Çocuk azalır.
  - ↳ Kadın iş hayatına girdi.

* 2011 - Günümüz politika NÜFUS ARTTIRMA POLİTİKASIDIR.
  - ↳ Teşvikler (3 çocuk)

- 1940-45 arasında Türkiyenin Nüfusunda değil nüfus artış hızı azalmıştır.
- 1955-60 Türkiye nüfusu en fazla değil, nüfus artış hızı en fazladır.
- NOT } Nüfus Artış Hızı grafiğinden Nüfusun Miktarı Bilinemez. Çünkü Bu sadece nüfus artışının artıp azaldığını bilir.
  * Türkiye Nüfus Artış Hızında (grafiğinde) hiç eksi(-) değer olmadığı için "Türkiye nüfusu hiçbir zaman azalmamıştır." En az nüfus 1935'tedir. En fazla 2018'dedir. :)

Scanned by CamScanner

NÜFUS

KÖYALTI YERLEŞMELERİ

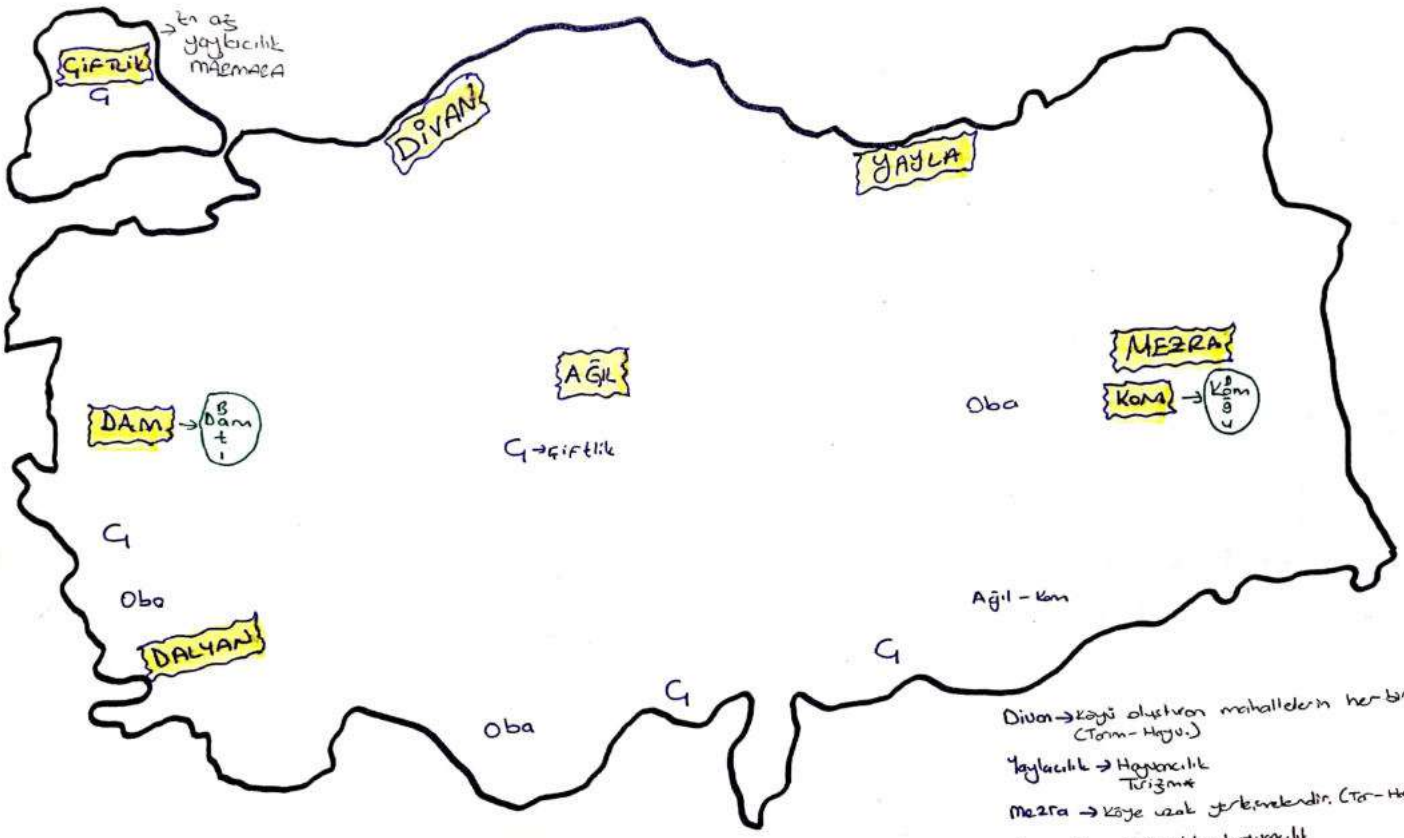

Divan → Köyü oluşturan mahallelerin her biri. (Tarım - Hayv.)

Yaylacılık → Hayvancılık Turizm

Mezra → Köye uzak yerleşmelerdir. (Tar - Hayv.)

Kom - Dam → Büyükbaş hayvancılık

Ağıl → Küçükbaş hayvancılık, yatı ağıl yerleşme

Çiftlik → Geniş ve düz araziler (Tar - Hayv.) (Karadenizde zor olur.)

Oba → Göçebe çadırlardan oluşur (Hayv.)

Dalyan → Balıkçılığın yap yerler.

Kalıcı	Geçici
Divan	Kom - Ağıl
mahalle	Yayla
çiftlik	oba
mezra	Dalyan

Scanned by CamScanner

MESKEN TİPLERİ | YERLEŞME / NÜFUS YOĞUNLUĞU

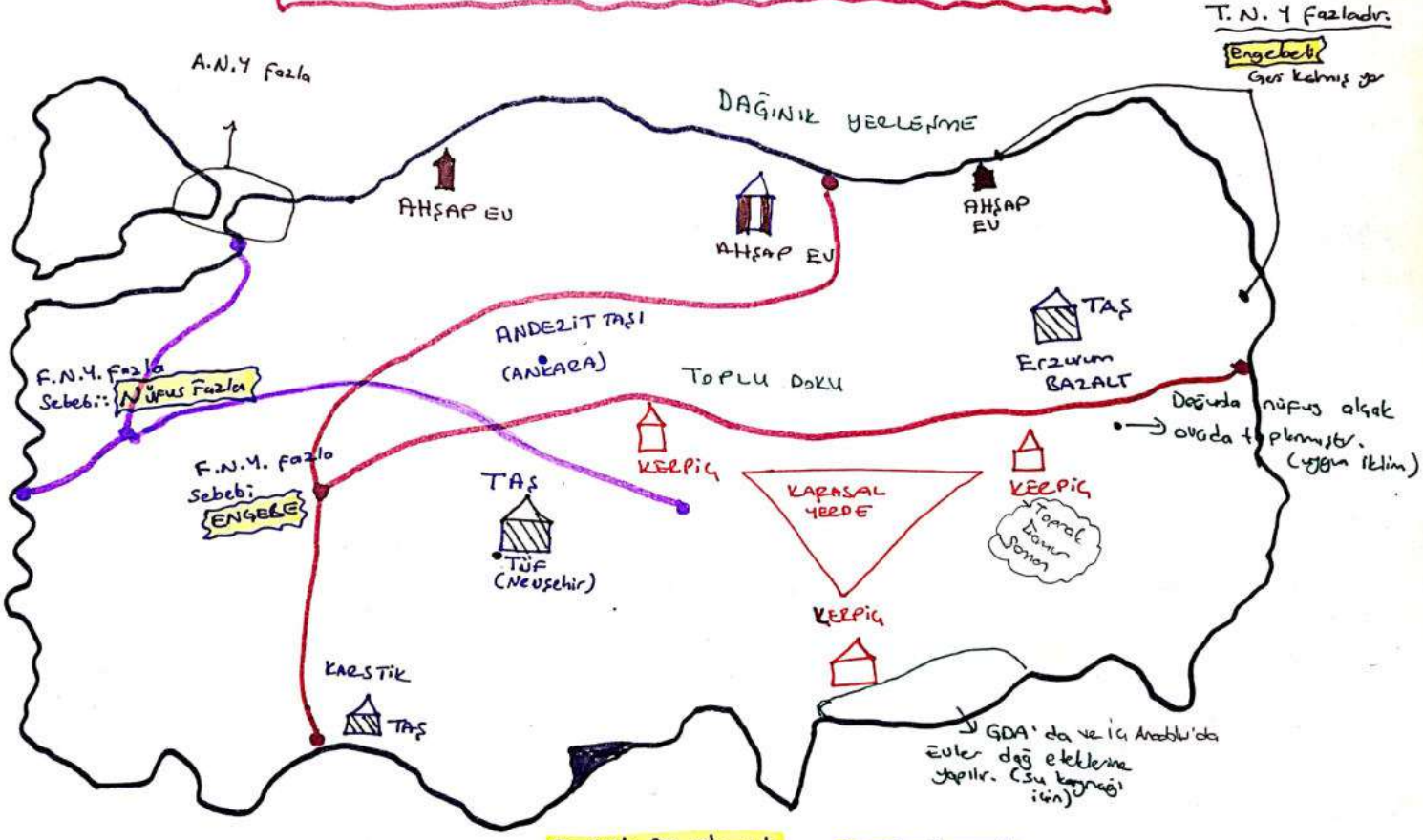

En fazla göç olan yerler

↳ Marmara - Ege - Akdeniz
↳ GDA'da bazı yerler
- İzmit
- Mersin
- Şanlıurfa ***

En çok göç verenler

• Karadeniz, Doğu Anadolu

Scanned by CamScanner

FINDIK

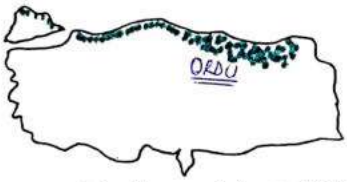

- Nem ve yağışlı, ılık bir iklim ve Humuslu Toprak ister.
- Karadeniz kıyı kuşağı boyunca kendiliğinden yetişir.
- %85 Karadeniz, %15 Marmara
- Karadenizin tek doğal ürünüdür Fındık ŞÖÖSMAKI dır.
- Üretimde Türkiye dünyada 1. sırada yer alır.

Not: Marmara ile Karadeniz arasında FINDIK için ticarette önemsizdir. Çünkü iki bölgede de üretimi vardır.

ÇAY

Üretiminde fazla değişiklik olmamasının sebebi iklimin istikrarlı olmasıdır.

- Özel konumdan dolayı %100 Karadeniz'de yetişir.
- Bol yıkanmış, tuzsuz, kireçsiz asitli toprakları sever.
- Nemli Karadeniz ikliminde yetişir.
- Yıl boyunca Nem ve Yağış isteği fazladır.
- ŞİNNİ DERİN tarafından BATUM'dan getirilmiştir.
- Dünya üretiminde Türkiye 5. sırada yer alır.
- Az miktarda ihraç ediyoruz.

KENEVİR - KETEN

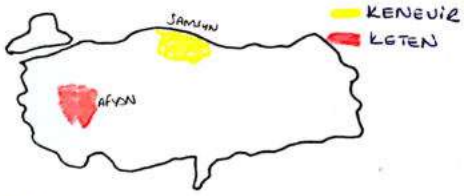

KENEVİR

- Uyuşturucu madde olabildiği için DEVLET KONTROLÜ ile belirlenir.
- Ekimine SAMSUN çevresinde izin verilir.
- Dokuma sanayisinde de kullanılır.

KETEN

- Üretim miktarı oldukça az olan ve sınırlı alanda üretilen bir tarım ürünüdür. Lifli bir yapıya sahiptir.
- İP, Urgan, Çuval, halat, banknot yapımında kullanılır.
- AFYON çevresinde yapılır.

PİRİNÇ / ÇELTİK / TRAVA

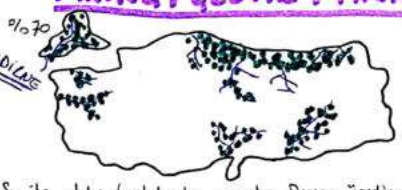

- Su ile dolu tarlalarda yapılır. Pirinç üretim alanları ile akarsular paralellik gösterirler.
- Bataklık alanlarda sivrisinek oluşumu ve SITMA HASTALIĞINA neden olur.
- ÜRETİMİ DEVLET KONTROLÜNDE YAPILIR.
- En fazla Trakya'da MERİÇ (EDİRNE) boylarında yetiştirilir. (Ergene Havzası)
- İTHAL edilir.

•Osmancık, Tosya

AYÇİÇEĞİ

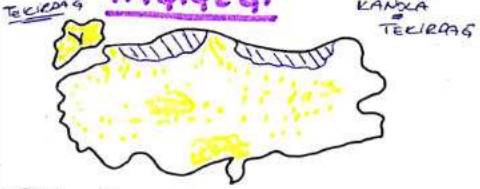

- Büyüme döneminde NEM, olgunlaşma döneminde SICAKLIK ve uzun süre GÜNEŞLENME ister.
- SULAMA İLE birlikte geniş alanlarda yetiştirilebilir.
- VERTİSOL TOPRAKLARINDA en iyi yetişen tarım ürünü.
- Üretiminin büyük bölümünü Ergene Havzası (Trakya) karşılar.
- Güneşleme isteği fazla olduğu için Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerinde yapılamaz!!!
- Yağ sanayisinin önemli bir bitkisidir.

KİVİ

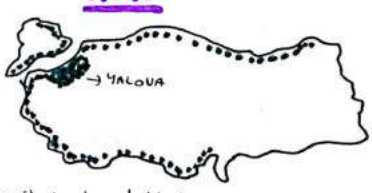

- Tropikal bir bitkidir.
- Türkiye'nin Tüm kıyılarında denizellik etkisiyle yetişir.
- 1990'lardan sonra ekonomik değeri yüksek olduğu için Karadeniz'de üretilmeye başlanmıştır.
- En önemli üretimi Marmara (YALOVA) da yapılır.

→ özel konumdan dolayı yetişir.

Scanned by CamScanner

ZEYTİN

BİL
- En fazla ISPARTA'dan
- Sanayi bitkisidir.

- Akdeniz iklimin kanıtı olan önemli bir tarım ürünüdür.
- Yağlık (Ege, Edremit Körfezi) ve Sofralık (Marmara Genlik) diye ikiye ayrılır.
- Zeytin ağacının yapısından dolayı bir yıl çok, bir yıl az ürün verir.
- GDA'nın batısından itibaren Akdeniz, Ege, Marmara'da yetişir. Yarısını Ege karşılar.
- Don olayına karşı dayanıksızdır. Kış ılıklığı ister.
- Önemli bir yağlık bitkidir.
- Üretim alanları = → Genlik körfezi ✓
  → Balıkesir civarı ✓
- İhraç ürünüdür.

ÜZÜM

→ Arsız meyve :)
Heryerde yetişir.

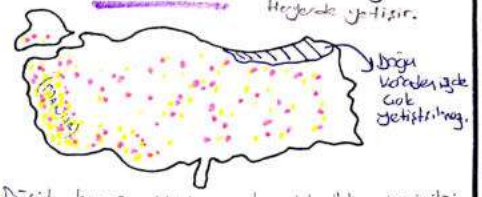

- Düşük kış sıcaklıklarına dayanıklı, iklim seçicilik az olan bir tarım ürünüdür. Her yerde yetişir.
- Kuru ve yaş olarak tüketilmektedir.
- İhracı değeri yüksektir. Pekmez ve alkollü içecek sanayisine ham madde sağlar.
- En fazla üretilen meyvedir.
- En fazla üretimi Ege MANİSA yapar.
- Dünyada ilk sıradayız.
- Ege, Akdeniz, İç Anadolu'da en çoktur.

HAŞHAŞ

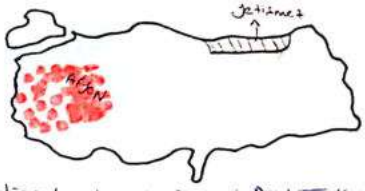

- Tüm dünyada ekimi ve üretimi DEVLET KONTROLÜ altındadır.
- Üretimi en çok Batı Anadolu'da yapılır. (Afyon, Uşak, Denizli)
- D. Karadeniz kış kuşağı dışında heryerde yetişir. Ancak uyuşturucu olduğu için izin verilmez.
- Dünyanın en büyük "Alkaloidler Fabrikası" AFYON BOLUADIN'dedir.
- %95'i İHRAÇ edilir.

TÜTÜN

- Önemli bir İHRAÇ ürünüdür.

- Önemli bir sanayi bitkisidir.
- İKLİM SEÇMEZ, TOPRAK SEÇER
  - Geçirimli ✓
  - Humuslu ✓
  - Nemli toprak ✓
  ↳ Bu nedenle İç Anadolu'da yetişmez.
- En fazla üretimi Ege'de Manisa'da gerçekleşir.
- DEVLET DENETİMİNDEDİR.
- Sulama ve yoğun emek ister. (SULAMA İLE YETİŞİR)
- Karadeniz dışındaki yörelerde yetişme döneminde suya ihtiyaç duymaktadır. • 2002 yılında çıkarılan tütün yasası kapsamında devletin ürün alma garantisi kaldırıldığından tütün üreticiliği gerilemiştir. ***

İNCİR

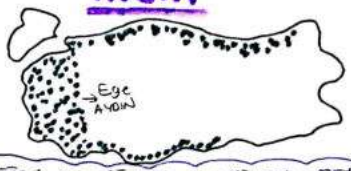

- YETERLİLİK DÜZEYİ EN YÜKSEK MEYVEDİR.
- Kış ılıklığı isteyen bir tarım ürünüdür. Bütün kıyılarda yetişebilir.
- AYDIN civarının monokültür bitkisidir.
- Üretimde Dünya 1. sıyız.
- İHRAÇ ürünüdür.

MUZ

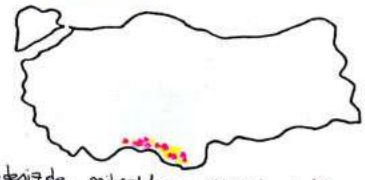

- Akdeniz'de mikroklimanın etkisiyle yetişen tropikal bitkidir.
- Antalya, Mersin, Adana, Hatay civarında yetişir.
- Kış ılıklığı ister.
- Üretim tüketimi karşılayamadığı için İTHAL edilir.

Scanned by CamScanner

TURUNGGİLLER (NARENCİYE)

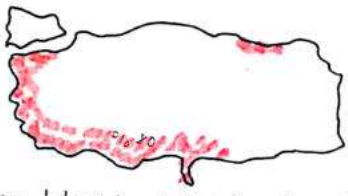

- Akdeniz iklim bölgesinde yetişir. Dona karşı dayanıksız dır.
- Kış iklimi isteyen limon, mandalina, greyfurt ve portakal genel adıdır.
- Üretiminin büyük bölümünü AKDENİZ (%80) ve Ege karşılar.
- Mikroklima olarak RİZE civarında yetişir.
- Tera rosa toprakları, İHRAC EDİLİR.

K. MERCİMEK / ANTEP FISTIĞI

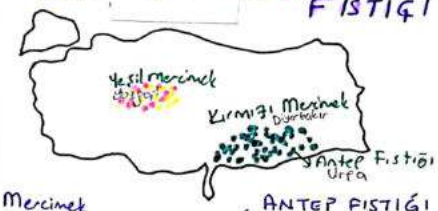

Mercimek

- GDA' bölgesinin kurak ikliminde yetiştirilen bir tarım ürünüdür.
- K. mercimek (GDA) da birinci.
  - ↳ Sulamanın (GAP) gelmesi ile önemini yitirmiştir.!
- Yeşil mercimek ise (İç Anadolu da) en çoktur.

$\overset{-}{G}\ \overset{\text{nötr}}{A}\ \overset{+}{P}$

ANTEP FISTIĞI

- Yaz kuraklığına dayanan bir tarım ürünüdür.
- Dünyanın belirli yörelerinde yetişir.
- GDA'da tarım ürünüdür.
- Üretimde İran'dan sonra 2. sırada yer alır.
- Fındık ve Zeytin ile birlikte iki yılda bir ürün veren DEVRELİ TARIM ÜRÜNÜDÜR.

PAMUK

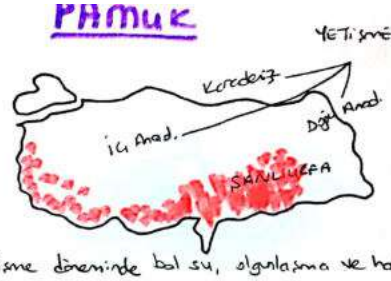

- Yetişme döneminde bol su, olgunlaşma ve hasat döneminde yüksek sıcaklık ve kuraklık ister.
- Üretimde GDA birincidir. (GAP'tan dolayı Eğeyi geçti)
- İç Anadolu'da yaz sürenin kısa olması, Karadeniz'de kurak dönem olmaması nedeniyle üretimi yoktur.
- Mikroklima etkisiyle IĞDIR'da yetişir.
- Pamuk ilkbaharda ekilir su ister, yazın hasat edilir. KIŞ SICAKLIĞIYLA İLGİSİ YOKTUR. Kışın ekilmez.
- Önemli bir İHRAC ürünüdür.

MISIR

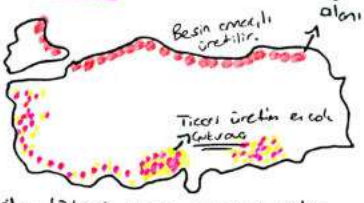

- Latin Amerika kökenli yağlık bir bitkidir.
- Karadeniz'de doğal, diğer bölgelerde SULAMA ile yetiştirilir.
- SULAMA ile 1300 metrelere kadar yetişir.
- Ticari yağlık mısır üretimi en fazla ÇUKUROVA'da yapılır.
- Yetiştiği dönem boyunca nemli toprak ister.

NOT Son yıllarda GAP ile birlikte PAMUK, MISIR, PİRİNÇ üretimi artmıştır.

- İTHAL EDİLİR.

ŞEKER PANCARI

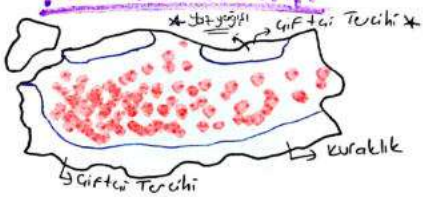

- Sulama ile yetiştirilen önemli bir sanayi ürünüdür.
- 1926 da UŞAK ve ALPULLU (Kırklareli) şeker fabrikası açıldı.
- Üretim alanları fabrikaya yakın yerlerdir. Hemen boşaldığı için. Yakınlarında bezi hayvancılığı gelişmiştir. ↳ Ahırlıbezi Hayvan yemi olarak
- Yoğun İç ANADOLU'da kayılır.
- Kıyıkırala yapılmaz. → Ekonomik değeri düşük
  GDA'da yapılmaz. → Kuraklık var.

KAYISI

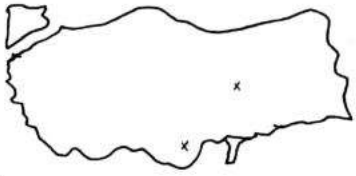

- İklim seçiciliği az olduğundan her bölgede yetiştirilen tarım ürünüdür.
- MALATYA ve MERSİN başta yer alır.
- Önemli bir İhraç ürünüdür.

Scanned by CamScanner

ARPA

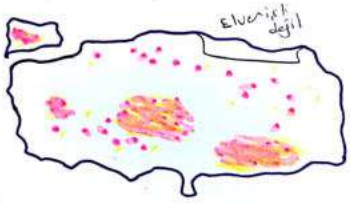

- Üretim miktarı iklime bağlı olarak değişir.
- Düşük kış sıcaklıklarına ve kuraklığa Buğdaydan daha dayanıklıdır.
- Doğu Anadolunun buğday ekilemeyen yörelerinde ekilir.
- Filizlenme döneminde nemli ve serin, olgunlaşma döneminde ise sıcak ve kurak bir ortam ister. Buğdaydan erken olgunlaşır.
- Buğdaydan sonra en çok üretilen tahıl ürünüdür.
  - ↳ Yarısını İç Anadolu (KONYA) karşılar.
  - ↳ Hayvan yemi için ekilir.

Alkollü içecek ve hayvan yemi olarak kullanılır.
için

BUĞDAY

- Temel besin maddesi olduğu için en çok ekilir.
- Üretim miktarı iklime bağlı olarak değişir.
- Filizlenme döneminde nemli ve serin, olgunlaşma döneminde ise sıcak ve kurak bir ortam ister.
- TÜRKİYE'DE EN ÇOK EKİLEN tarım ürünüdür.
- Düşük kış sıcaklığından etkilenmez. ↳ Ekim alanı en geniştir, üretim en çoktur.
- En çok KONYA. Çevresinde ekilir (Un, makarna yapılır.)
- İçecek sanayisinde kullanılır.
- En çok buğday Akdeniz'de hasat yapılır. Sebebi ENLEM'dir

Not

Buğday ve Arpa'nın yetişmediği yerde gıda olarak CAVDAR yetiştirilir.

ELMA

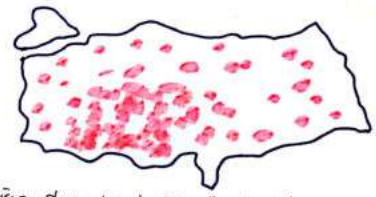

- Soğuğa dayanıklı, bütün illerde yetişebilen bir tarım ürünüdür. İklim seçicilik azdır.
- Basta ISPARTA, ANTALYA, KARAMAN, NİĞDE illerinde yoğun yetiştirilir.
- Üretim miktarı bak, üzümden sonra en çoktur.
- Sanayi bitkisidir.
- İHRAC ürünüdür.

Not: Soya fasulyesi iki yerde olur. → AKDENİZ (Çukurova) ✓
→ KARADENİZ ✓

Yer fıstığı'nın önemli kısmını AKDENİZ karşılar.

ASPİR → Yağ üretiminde kullanılır. (İç Anadolu)

KOLZA (KANOLA) → Trakya (1.), TEKİRDAĞ

Susam → Yağ ve Pasta
Akdeniz, Ege, GDA

Turfandacılık = Yetişme mevsiminin başında ilk elde edilen ürünlerdir.
AKDENİZ BÖLGESİNDE gelişmiştir.

SANAYİ BİTKİLERİ

- Pütün
- Pamuk
- Şeker Pancarı
- Kenevir
- Çay
- Haşhaş

} Sözleşme yapılan yerlerde yetişir

ŞAFRAN

- Baharat, boya, ilaç ve kozmetikte kullanılır.
- Yalnızca Karadeniz'de yetiştirilir.
- Üretim başlangıcı Osmanlıyı dayanır.

Dış alım → İTHAL
Dış satım → İHRAC

Badem = Güneybatı Ege
Ceviz = Maraş, Van, Bitlis
Kestane = Bursa
Kiraz-Karpuz = Akdeniz - GDA
Patates = İç Anadolu

Kereste: Yapı işlerinde ve mobilyacılıkta kullanılmak üzere kesilmiş ağaçtır. Doğal kaynağı ormandır.

Scanned by CamScanner

BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK (SIĞIR)

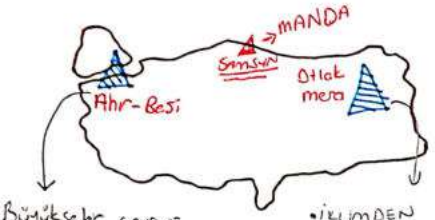

Büyükşehir çevresi
İKLİMDEN ETKİLENMEZ.
• KAPALI OTLAK.

• İKLİMDEN ETKİLENİR.
• VERİM DÜŞÜKTÜR
• ERZURUM-KARS Doğu KARADENİZ
• GAYIR
• Yağış rejimi etkiler Miktar Etkilenmez.

SIĞIR → KONYA I. sırada

ARICILIK

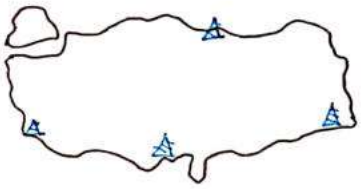

• ENGEBE + YAĞIŞ + BİTKİ ÇEŞİDİ
• İHRAC ediyoruz.

1. ORDU
2. MUĞLA
3. HAKKARİ
4. ADANA

VERİM YÜKSEKTİR.
⇓
GEZİCİ ARICILIK

* İklimden en çok etkilenen hayvancılık şeklidir.

İPEK BÖCEKÇİLİĞİ

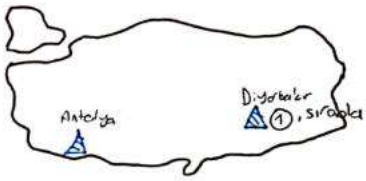

• Dut yaprağıyla beslenir.
• Soğuğa dayanıksızdır.

PAMUKLU DOKUMA (TARIM)
İPEKLİ DOKUMA (HAYVANCILIK)

• Doğal ipek azalıyor. Sebebi Suni ipek daha ucuzdur.

BALIKÇILIK

Tuzluluk artar.
Çeşit artar.
Miktar azalır.

KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK

KILKEÇİSİ
• ENGEBE + MAKİ
• Devlet kontrolündedir. Ormanlara zararı önlemek için

KOYUN
• Bozkır + Düzlük
• KARASAL İKLİM

1. sırada Doğu, VAN birincidir.
2. İç Anadolu
3. GDA

* Küçükbaş engebe + yağış ton dalgı en çok Karadeniz'dedir.

KÜMES HAYVANCILIĞI

• İKLİMDEN ETKİLENMEZ.
• Büyükşehir çevresi
• 1980'lerde gelişti. → ŞEHİRLEŞME KENTLEŞME

Scanned by CamScanner

DEMİR

→ Ağır sanayi ve metalürjinin sanayileşmesinin ham maddesidir.

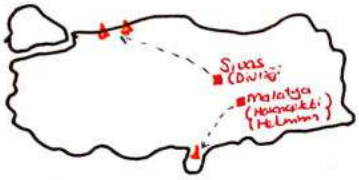

İşlendiği yer

- KARABÜK ve EREĞLİ
  - ↳ Nedeni: Enerji kaynağına yakın (Taşkömürü)
- İSKENDERUN
  - ↳ Nedeni: Ulaşım → İthal kömür de çalışır.

* Tamamı su kenarına kurulmuştur.

▲ – İşlendiği yer
■ – Çıkarıldığı yer

- Hammaddeye yakınlık söz konusu değildir.
- Hurda-demir ithal edilir.
- Demir-çelik ihraç edilir.

BAKIR

Çıkarıldığı yer

Kastamonu
Artvin
Rize

- En çok KARADENİZ'de çıkarılır.

İşlendiği yer

- SAMSUN → Ulaşım

* Hammaddeye yakınlık söz konusu değildir.
* İletkenliği fazla ve kolay işlenmesinden dolayı oldukça önemlidir.
* İHRAÇ edilir.

BOKSİT (ALÜMİNYUM)

- Çok hafif olduğundan uçak ve sanayi yapımında kullanılır.

İşlendiği yer

- SEYDİŞEHİR → HAM MADDE

KROM – Antalya'da krom çıkmaz :)

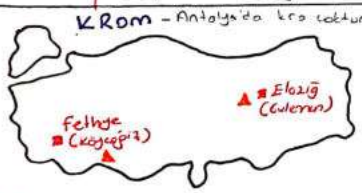

- Rezervi çok fazladır !!!
- Demirin sertleştirilmesi, paslanmaz çelik üretimi maderi eşya yapımı ve kaplamasında kullanılır.
- İhraç Edilir.

İşlendiği yer

- ELAZIĞ (Ham madde)
- ANTALYA (Ulaşım)

> Ferro krom tesisleri

* Demirin çeliğe dönüştürülmesinde kullanılır.

BARİT

- Petrol kuyularında basıncı arttırır.
  - ↳ Basınç birimi (BAR)
- Sondaj kuyularında basınç arttırır.
- Rezervi fazladır.!
- İHRAÇ EDİLİR.

BOR → Tüm dünyada bormuyun çıktığı maden :)

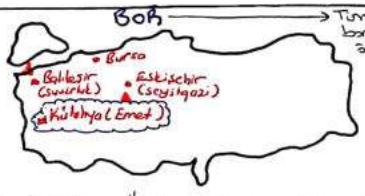

- % 72 bazdadır. Üretim ve rezervi bakımından 1. sıradayız.
- İHRAÇ edilir.
- Jet ve Roket yakıtı, deterjan, sabun, cam sanayisinde kullanılır.

İşlendiği yer

- KIRKA (ESKİŞEHİR) → Ham madde
- BANDIRMA → Ulaşım

Scanned by CamScanner

FOSFAT → Fosss

- Suni gübrenin hammaddesi olarak bilinir.
- Rezervi çok azdır.
- İTHAL EDİLİR.
- MARDİN (MAZIDAĞINDA) çıkar ve işler.
- MERSİN, İSKENDERUN, İZMİT, SAMSUN işler. (ULAŞIM)

MERMER → Marmar varsa Mermer vardır.

- Kireçtaşının başkalaşım halidir.
- Rezervi çok fazlardır.
- İHRAÇ EDİLİR.

URANYUM
- Nükleer santralde enerji kaynağıdır.
- Çıkarımı yoktur.

YOZGAT (SORGUN)

TORYUM

ESKİŞEHİR

TRONA (Soda Küsü)

İşlendiği yer
- KAZAN → Hammadde

ASBEST (AMYANT) → İtfaiyeciler kullanır, Otomobillerde kullanılır.
↳ Yanmazlık özelliği olan madendir.
↳ Kanser yapar. Yasaklı maden

CAM
↳ Hammaddeleri SİLİSYUM (Deniz kumu)
↳ Kıyı illerinde fabrikalar yoğunlaşmıştır.

ALTIN

↳ Yatırım aracı ve süs eşyası

KÜKÜRT → Gübre sanayisinde kullanılır.
- KEÇİBORLU (Isparta)
- 1995 yılından sonra üretimi durmuştur. (Zarar ettiği ormanlıkla)

ZIMPARA TAŞI
- Kesici, Pas silici temizleyicidir.
- İHRAÇ edilir.
- Dünya 1. sıraş
- Muğla

MANGANEZ → Artvin (Borçka)
- Demirin çeliğe dönüştürülmesinde kullanılır.
- İTHAL edilir.
- Adana, Denizli, Kastamonu Balıkesir, Ankara (Çayırhan)

ANTİMON
- Paslanmaz metal sanayi, ilaç cam.
↳ Tokat - Niğde - Kütahya

FELDSPAT
- Cam, Parselen, Seramik üretiminde

TUZ

- Son derece zengindir.
- İhraç edilir.

Kaya Tuzu yatakları
- Tuz Gölü, Çankırı, Kırşehir
- Kars (Kağızman), Nevşehir
- Erzurum

Deniz Tuzu
- İzmir Çamalt, Tuzla
- Balıkesir Ayvalık Burhaniye

LÜLE TAŞI
- Süs eşyası ve pipo yapımında kullanılır.
↳ ESKİŞEHİR

OLTU TAŞI
- Rezinlerin taşlaşmasıyla oluşan siyah taşlardır.
- Takı ve süs eşyası
↳ ERZURUM

ZIVA
- Tek sıvı metaldir.
- Elektrik, elektronik
- Zirai ilaç yapımında kullanılır.
- Kayseri (SARAYÖNÜ)***
- KARABURUN (İzmir) • Uşak
- ÖDEMİŞ (İzmir) • Niğde
- Ekonomik önemini yitirmesi ve çevre kirliliği yaptığı gerekçesiyle kapatıldı.

KURŞUN - ÇİNKO
- Paslanmaz metal üretimi silah, cephane, otu yapılır.
↳ ELAZIĞ - KAYSERİ'de İŞLENİR
- Keban (Elazığ), Yozgat Kayseri'de bulunur.

WOLFRAM
- Çok serttir. Demiryolu, inşaatlarında kullanılır.
↳ BURSA (ULUDAĞ)

SODA → Temizlik kimya sanayisinde kullanılır.
- Yarımşlünde çıkarılır.
TATUAN'da işlenir.

Scanned by CamScanner

Linyit Yatakları

- Afşin - Elbistan (Maraş) ***
- Çayırhan - Ankara
- Yatağan - Muğla
- Soma - Manisa
- Tavşanlı, Tunçbilek, Seyitömer > Kütahya

→ Termik santraller yaygınlaşır. ***

↓ Sıcaklığa dayalı enerji

*SATMAYIZ (değersiz)

*Çok kirli

Doğalgaz

Çıkarılır:
- Hamitabat - Kırklareli
- Akçakoca - Düzce
- Çamurlu - Mardin

İşlenir:
- Orhaneli (Bursa)
- Ambarlı (İstanbul)
- Bandırma (Balıkesir)
- İzmir (Aliağa)

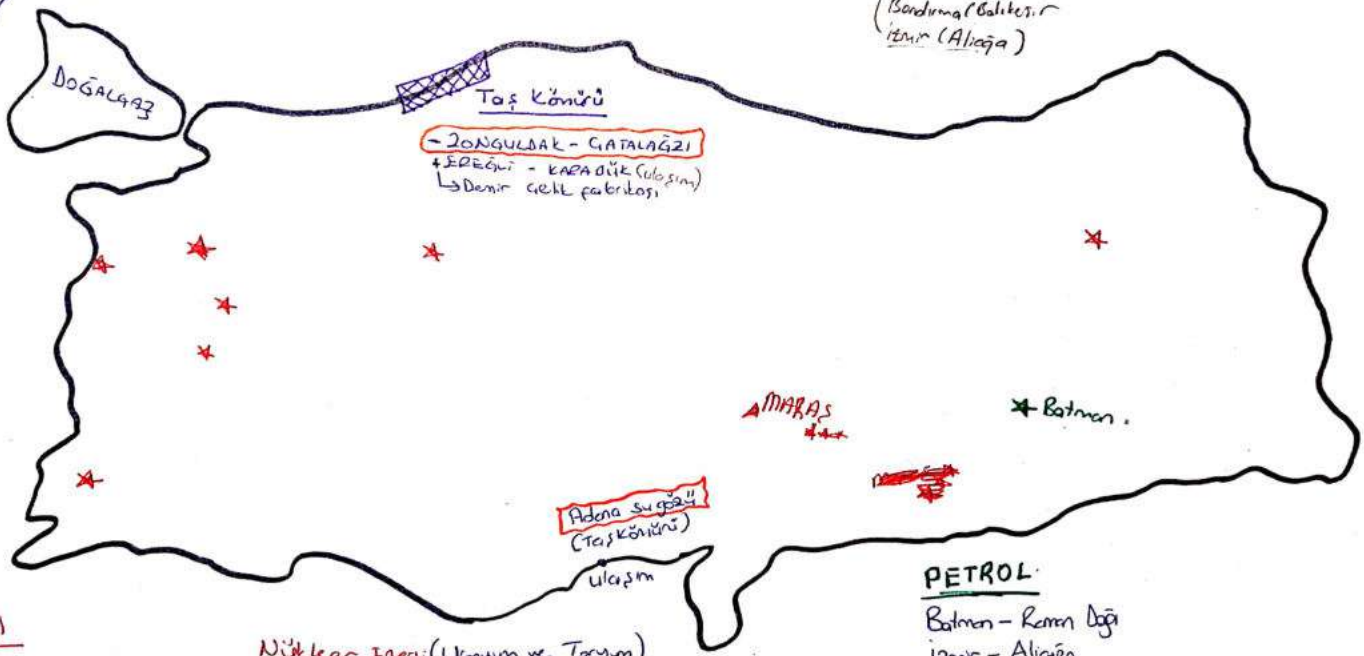

Jeotermal

- Aydın - GERMENCİK
- Denizli - SARAYKÖY (ilk)
- Çanakkale - TUZLA

Nükleer Enerji (Uranyum ve Toryum)

- Aydın (Çanakkale)
- Giresun / Manisa
- Uşak / Yozgat
- Eskişehir / Sivrihisar
- ↳ Mersin AKKUYU
- ↳ SİNOP

PETROL

Batman - Raman Dağı
İzmir - Aliağa
İzmit - İPRAŞ
Mersin - Ataş
Kırıkkale - iç piyasa

Scanned by CamScanner

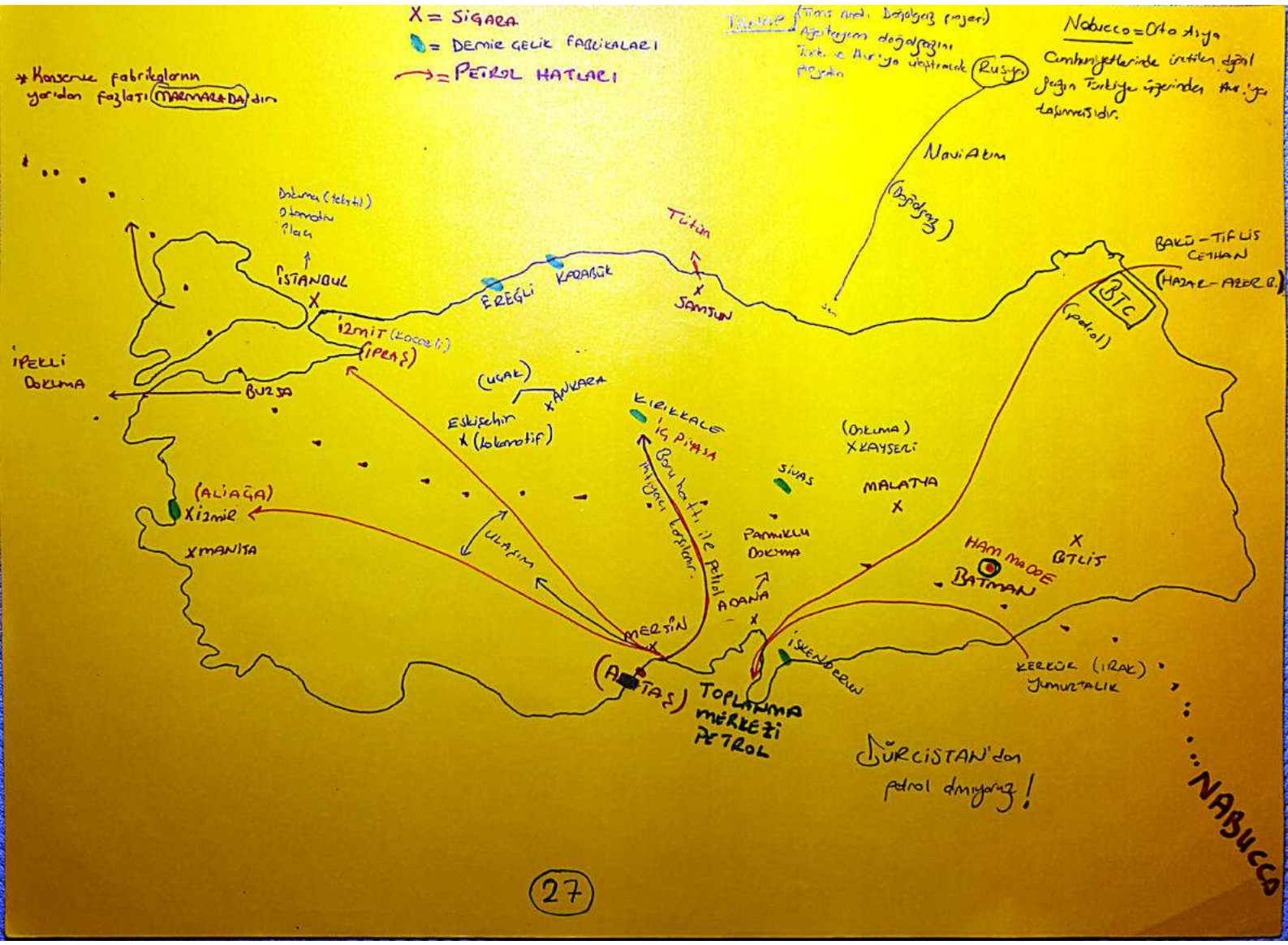

Scanned by CamScanner

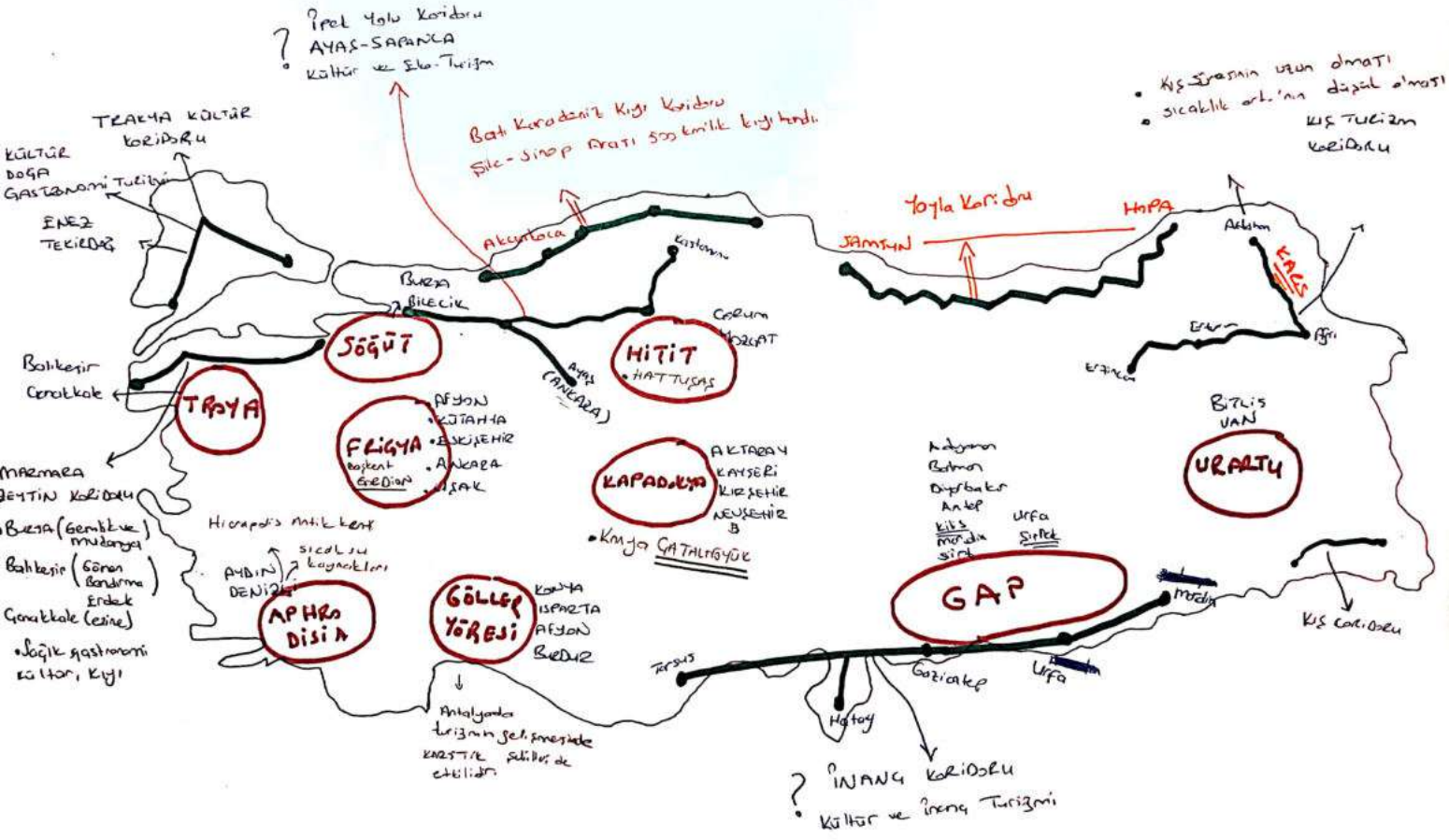

Scanned by CamScanner

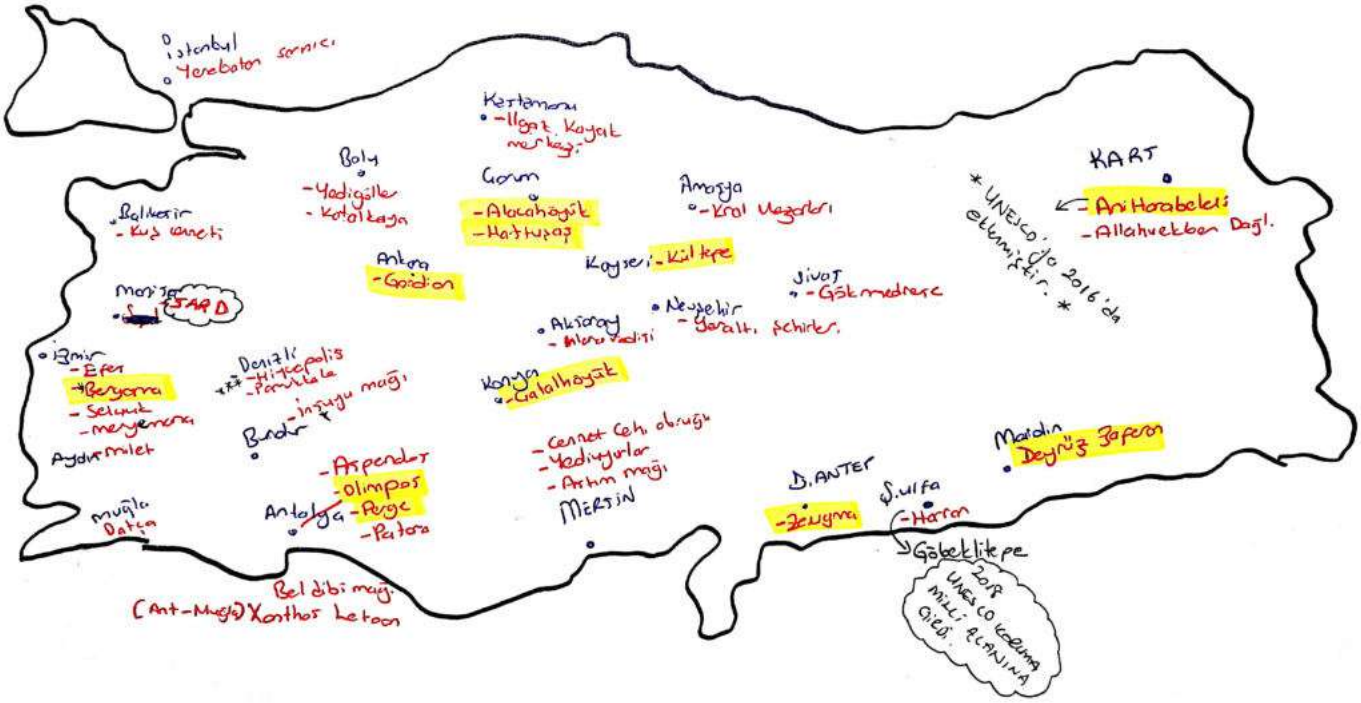

Scanned by CamScanner

DEMİR YOLLARI

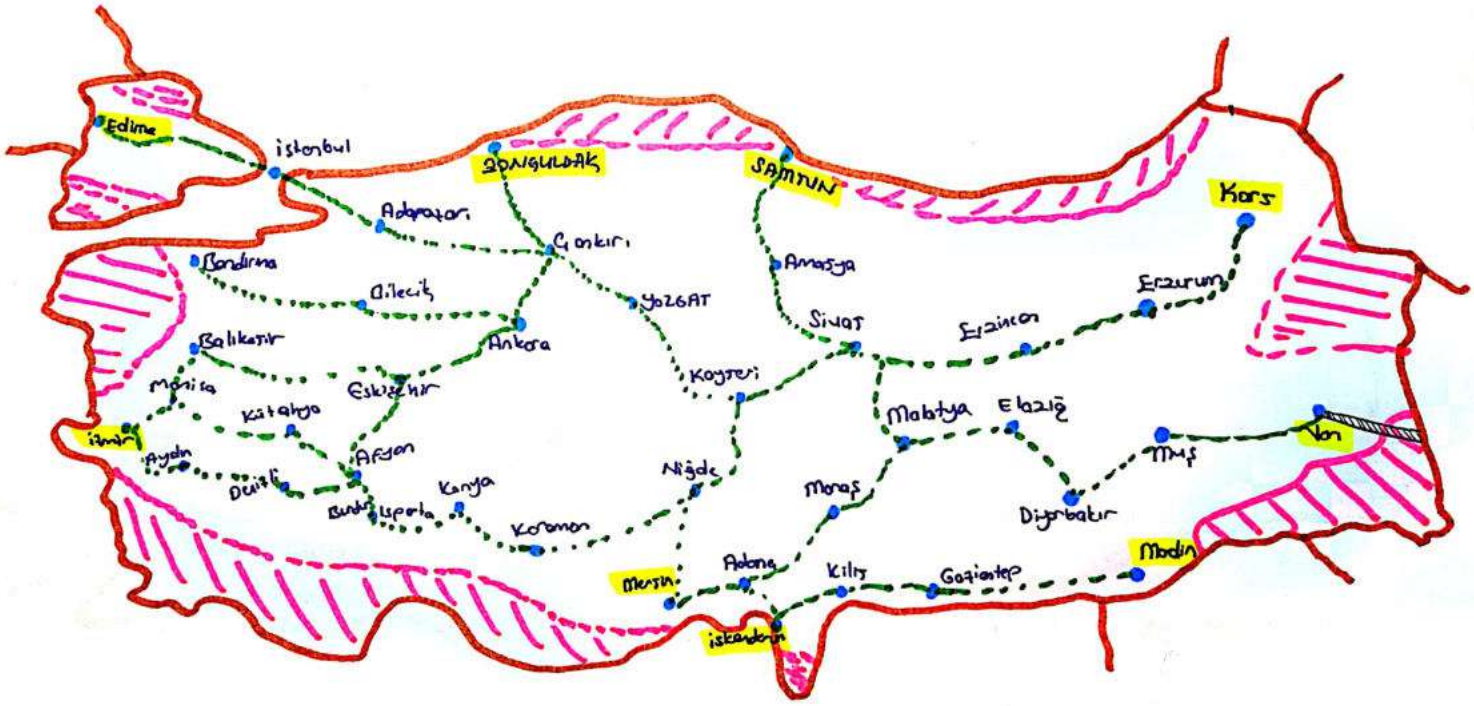

Scanned by CamScanner

UNESCO

Dünyanın 7 harikası

- Zeus heykeli - Yunanistan
- Rodos heykeli - Rodos Adası
- ★ Mausoleus Mezarı - Bodrum
- İskenderiye feneri - Mısır
- Mısır piramitleri - Mısır (ayakta kalan tek yapıt)
- Babilin asma bahçeleri - Mezopotamya
- ★ Artemis tapınağı - İzmir

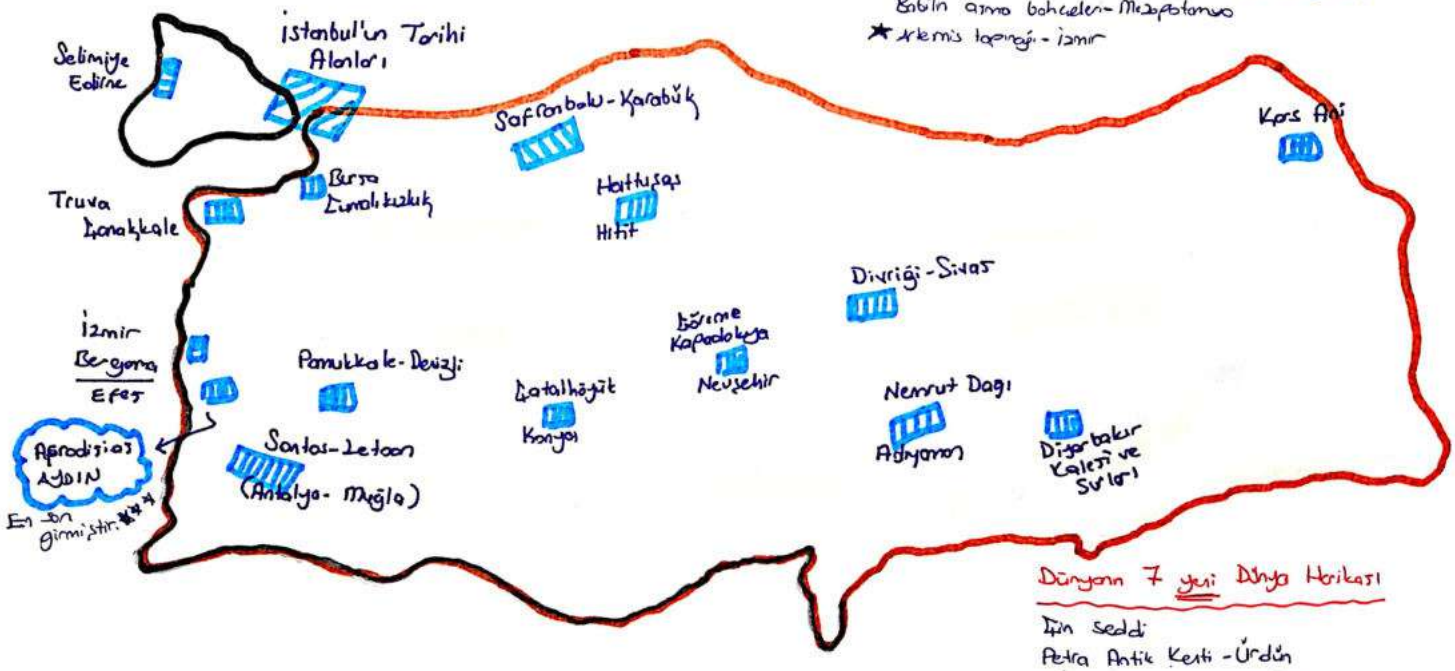

Dünyanın 7 yeni Dünya Harikası

- Çin Seddi
- Petra Antik Kenti - Ürdün
- Kurtarıcı İsa heykeli - Brezilya
- Chichen Itza Piramidi - Meksika
- Macchu picchu - PERU
- Roma Kolezyumu - İtalya
- Taç Mahal - Hindistan

Scanned by CamScanner

*Sulak alan koruma projesi olan ilk RAMSAR alanı Göller Dalyanı

Son RAMSAR alanı NEMRUT KALDERASI.

Son milli park: Kaçkar dağı müdafaası

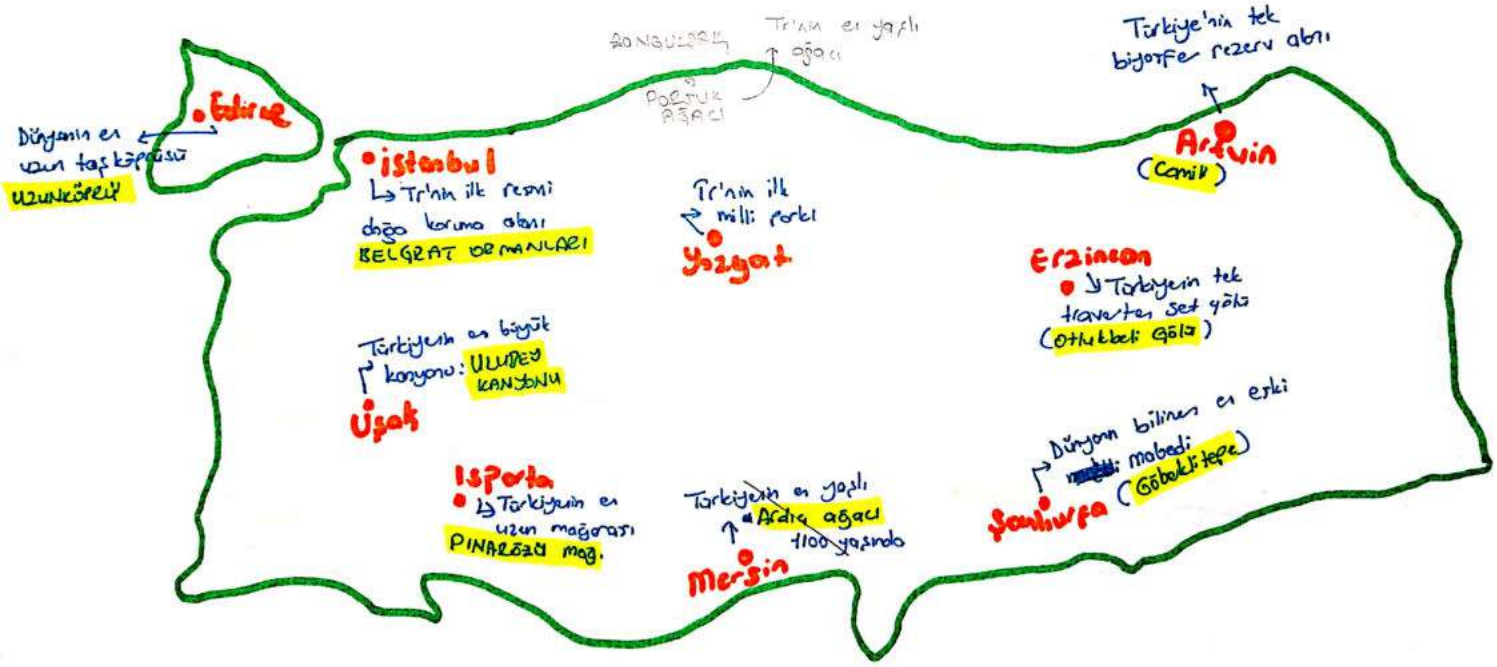

Scanned by CamScanner

SAKİN ŞEHİRLER (LİTTLESLOW)

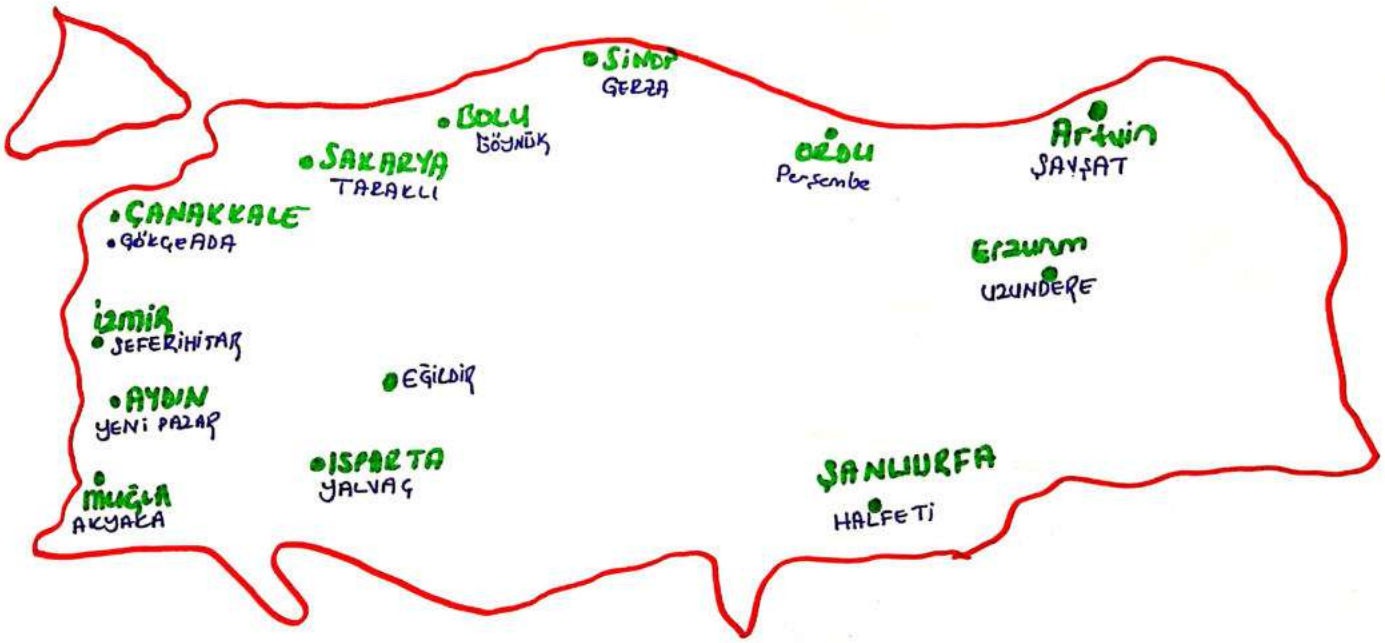

Scanned by CamScanner

BORU HATLARI

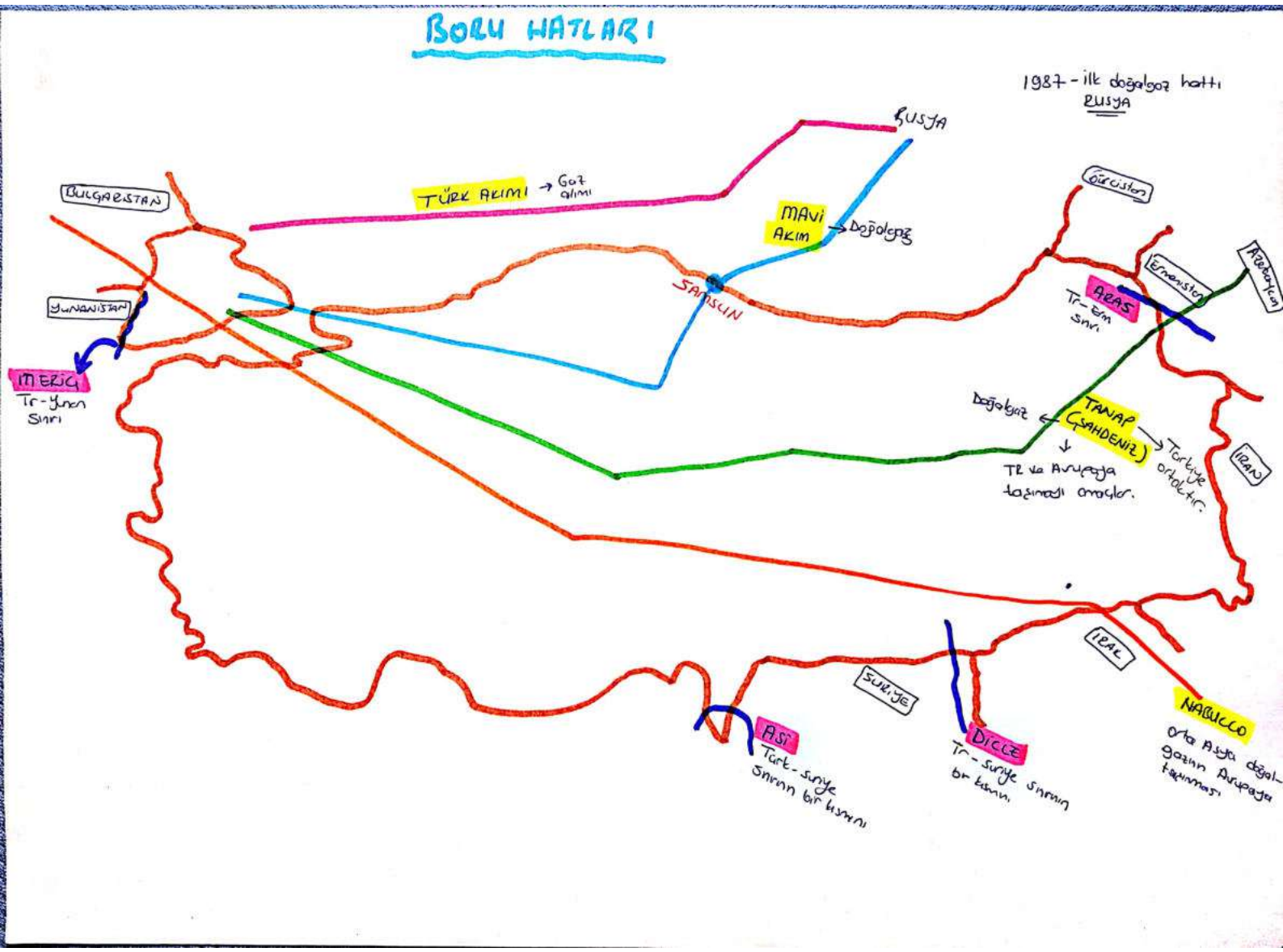

Scanned by CamScanner

— EGE BÖLGESİ —

KIYI (ASIL) EGE

- İzmir en gelişmiş.
- Hinterlandı geniştir.
- MENTEŞE dağlıktır.
- Hem mevsimlik hemde süreklı göç alan bir bölümdür.

İÇ BATI ANADOLU BÖLÜMÜ

- İklim serttir. Karasal iklim görülür.
- Tarım alanları geniştir.
- AFYON en gelişmiştir. (Ulaşım noktası)
- Nüfus yoğunluğu azdır.

Not

- Yüksek dağlar olmadığı için kalıcı kar görülmez.
- Ormanda 3. sıradadır.
- Nüfus yoğunluğu fazladır.
- Marmaradan sonra en fazla göç alan bölge.
- Turizm gelirinde 2. sıradadır.
- Delta ovaları en fazladır

— MARMARA BÖLGESİ —

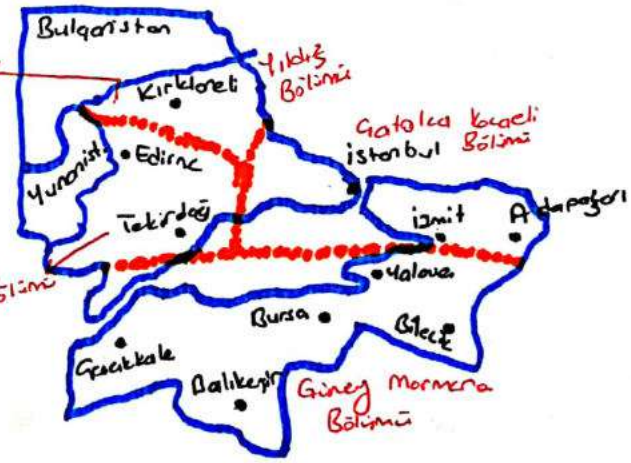

Trakya Yarımadasındadır.
En az gelişen kısmıdır.

Yükselti en azdır.
- Karasal iklim

Sel ve taşkın riski fazla

Not

- Ortalama yükselti en azdır.
- *** İklim çeşitliliği en fazla
- *** Tarım ürünleri çeşidi en fazla
- Nüfus en çok.
- Turizm geliri en fazla.
- En fazla göç alan.
- * Enerji üretimi en fazla *
- Besi ve kümes hayvancılığının en geliştiği bölüm.
- Yaylacılık gelişmemiştir. ***
- Ekili dikili arazi oranı en fazladır. ***

Scanned by CamScanner

— İÇ ANADOLU BÖLGESİ —

- En fazla gelişen bölüm
- Tarım alanları geniş.
- Ekonomik ve eğitim amaçlı göç alır.
- İdari yapı, ona karşılık

- En az gelişen bölümü.

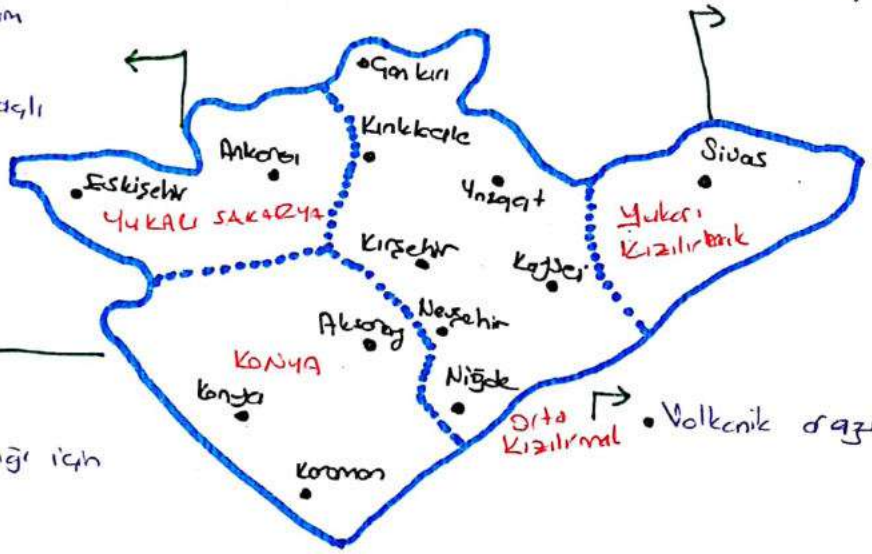

- En az yağışlı bölüm
- TAHIL AMBARI
- İklim koşulları iyi olmadığı için seyrek nüfuslu.

- Volkanik arazilen yaygındır.

Not

- Yüzölçümü bakımından 2. sıradadır.
- Platoların en geniş alan kapladığı ülken
- Yağış miktarı en azdır. ***
- En büyük kapalı havzası burada
- Kara ve demiryolu gelişmiştir.
- Rüzgar erozyonu en fazladır.
- Nadas alanı en fazla.
- Şeker fabrikaları en çoktur.

— DOĞU ANADOLU BÖLGESİ —

- İklim kötü olduğu için tarım sınırlıdır.

- En gelişmiş kısım.
- Maden çeşitliliği fazla.

- Ort. yükselti fazla
- Balıkçılık gelişmemiştir.
- Nüfus yoğ. seyrektir
- Ticaret - turizm kötü.

- Yüksek ova en büyük ovasıdır.
- Engebeli.

Not

- Yüz ölçümü bak. 1. sıradadır.
- Yükselti bak. "
- Karasallık etkisi en fazla
- Nüfus miktarı ve yoğunluk en az.
- Yerleşme üst sınırının en yüksektir.
- Volkanizma çeşidi en fazla
- Volkanik set göl " "
- Etili dikili oran en azdır
- Hidroelektrik enerji potansiyeli en fazla.

- Maden çeşidi ve rezervi en çok.
- Sanayi / endüstri en az.
- Kış turizm potansiyeli en fazla
- Çığ riski en fazla ***

Turizm geliri en düşük

- Enlem farkı en fazladır.

Scanned by CamScanner

— KARADENİZ BÖLGESİ —

- Orman alanlarının en fazla olduğu bölge. *
- Taşkömürünün % 100'ü.
- ZONGULDAK en gelişmiş.
- SANAYİ ve MADENCİLİK ağır basar.
- Yer şekilleri engebelidir.

- Kıyıda kıta sahanlığı geniştir. Delta oluşumu görülür. **
- Yer şekilleri daha sade yağış miktarı daha azdır.
- SAMSUN en gelişmiş
- En büyük katkısı TARIM alanındadır. (Tütün - Sigara)
- Yeşilırmak, Kızılırmak
- *** Ulaşım ve ekonomisinin en gelişmiş olduğu kısım. *
- Karadeniz'in en alçak bölümü

- Yer şekilleri engebelidir.
- Yağış miktarının en fazla olduğu bölümdür. *
- Çay % 100
- Sanayi gelişmemiştir. → Balıkçılık gelişmiştir.
- En kırsal bölümdür.
- Göç verir. (En çok göç veren bölge)
- TRABZON en gelişmiş.
- Heyelan en fazla *
- Yaylacılık fazladır.

Not
- Falezler en fazla ***
- Kırsalın kentselden fazla olduğu tek yer.
- Tarıma ayrılan toprak oranı düşüktür. (engebe)
- Nadas alanı en az
- Kimyasal gözülme en fazla
- Meridyen sayısı ve yerel saat farkının en fazla olduğu bölge.
- Porsalı arazi ve su kaynakları bol olduğu için dağınık yerleşme var.

— AKDENİZ BÖLGESİ —

- Yerli yabancı göç alır. Nüfus artış hızı yüksektir.
- Ekonomisine en fazla payı Turizm sağlar.
- Yüksek gelir getiren ürünler yetiştirilir.
- SERACILIK ve KARSTLI ARAZİ.

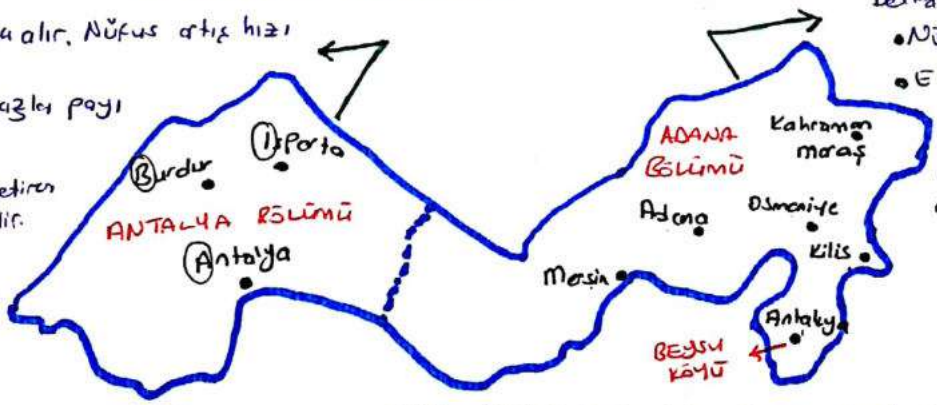

- Yer şekilleri daha sadedir. Delta ovaları bulunur.
- Nüfus yoğunluğu fazla.
- Ekonomi: TARIM ve SANAYİ.
- Bağıl Nem yüksek olduğu için Turizm gelişmemiştir.

Not
- Balıkçılık ekonomiye en az katkı sağlar.
- Kış sıcaklıkları en yüksektir.
- Tarım alanları dardır.
- 2. sırada orman
- Yılda birden fazla ürün almaya en elverişli bölge
- Deniz turizminin en geliştiği bölge. *
- * Turizmden elde edilen gelirin bölgeye katkısının en fazla olduğu bölge.

— GAP BÖLGESİ —

- Doğalgöl bulunmamaktadır.
- Gastronomi turizmi gelişmiştir.
- Göç alır.
- Yerşekilleri sadedir.

- PETROL önemlidir.
- Küçükbaş hayvancılık

Not
- En küçük yüzölçüme sahiptir. ***
- Doğalgölün bulunmadığı tek bölge
- Nüfus yoğunluğu bak. 2. sıradadır.
- Yaz sıcaklığı en yüksek
- Orman en az. (Buharlaşma çok)
- * Hidroelektrik Enerji üretimi en fazla.
- ~~Turizm gelişmiştir~~

Scanned by CamScanner